

Don Miguel Ruiz

**ČETIRI
SPORAZUMA
SA SAMIM
SOBOM**

Iskustveni
vodič
prema
osobnoj
slobodi



U *SOBOM* don Miguel Ruiz otkriva

izvor uvjerenja koja nas ograničavaju, koja nam oduzimaju radost i uzrokuju nepotrebnu patnju. Utemeljena na drevnoj toltečkoj mudrosti, *Četiri sporazuma sa samim sobom* nude moćan obrazac ponašanja koji vrlo brzo može preobraziti naše živote i dovesti do novoga iskustva slobode, prave sreće i ljubavi.

»Knjiga don Miguela Ruiza zemljopisna je karta koja pokazuje put do prosvjetljenja i slobode.«

– Deepak Chopra, pisac *Sedam duhovnih zakona uspjeha* i direktor *Educationa*,
Choprinog *Centra za dobro stanje*

»Knjiga koja nadahnjuje brojnim veličanstvenim poukama...«

– Wayne Dyer, pisac *Stvarne magije*

»Na Castanedinom tragu, Ruiz pročišćava suštinu toltečke mudrosti, jasno i besprijekorno izražavajući što bi muškarcima i ženama značilo živjeti načinom spokojnih ratnika u modernome svijetu.«

– Dan Millman, napisao *Put mirnog ratnika*
i *Duhovne zakone*



ČETIRI SPORAZUMA SA SAMIM SOBOM

NEKA TVOJA RIJEČ BUDE BESPRIJEKORNA

Govor neka ti bude čestit. Izgovaraj samo ono što doista misliš. Izbjegavaj iskorištavati riječ kako bi govorio protiv sebe, ili ogovarao druge. Moć svoje riječi usmjeravaj prema istini i ljubavi.

NIŠTA NEMOJ SHVAĆATI OSOBNO

Ništa što drugi čine nije zbog tebe. Ono što drugi kažu i čine samo je projekcija njihove vlastite stvarnosti, njihovoga vlastitoga sna. Kad te mišljenja i postupci drugih ne mogu dosegnuti, više nećeš biti žrtvom bespotrebnih patnji.

NE PRETPOSTAVLJAJ

Pronađi hrabrost kojom ćeš postavljati pitanja i izražavati ono što doista želiš. Drugima se obraćaj koliko možeš razumljivo, da tako izbjegneš nesporazume, tugu i nevolju. Samo s ovim jednim uvjetom možeš potpuno preobraziti svoj život.

UVIJEK DAJ SVE OD SEBE

Ono najbolje što daješ mijenjat će se iz trenutka u trenutak; bit će različito u trenucima kad si zdrav, a opet različito kad si bolestan. U svim okolnostima pružaj najbolje od sebe, i izbjeci ćeš prosuđivanje i zloupotrebu samoga sebe, kao i žaljenje.

Don Miguel Ruiz rodio se u obitelji iscjelitelja; majka mu bijaše curandera (iscjeliteljica), a djed nagual (šaman). Odrastao je u seoskom kraju Meksika. Obitelj je predviđala da će Miguel prigrliti njihovu stoljećima staru zaostavštinu iscjeljivanja i učenja, i nastaviti ezoterično toltečko znanje. Umjesto toga, privučen modernim načinom života, Miguel je odabrao studirati medicinski fakultet i postao je kirurg.

Život mu je promijenilo iskustvo tik do smrti. Kasno jedne noći početkom sedamdesetih godina, nenadano se probudio, shvativši da je zaspao za upravljačem svoga automobila. U istom tom trenutku automobil je udario u betonski zid. Don Miguel sjeća se samo da nije bio u svome fizičkome tijelu dok je svoja dva prijatelja izvlačio iz automobila.

Zaprepašten tim iskustvom, predao se samoispitivanju. Posvetio se tome da ovlada drevnom mudrošću predaka, gorljivo učeći s majkom, i postavši naučnikom moćnom šamanu u meksičkoj pustinji. Njegov djed, koji je u međuvremenu umro, nastavio ga je poučavati kroz snove.

U toltečkoj tradiciji nagual vodi pojedinca do osobne slobode. Don Miguel Ruiz je nagual od roda Orlovog viteza, i posvetio se obznanjivanju svoga znanja o učenjima drevnih Tolteka.

Četiri sporazuma sa samim sobom

*Toltečka knjiga mudrosti
Iskustveni vodič prema osobnoj slobodi*

Naslov izvornika:
THE FOUR AGREEMENTS
A Practical Guide to Personal Freedom
by Don Miguel Ruiz
1997.

O autoru

DON MIGUEL RUIZ UČITELJ JE TOLTEČKE ŠKOLE TAJNI. On združuje svoju jedinstvenu mješavinu znanja u radionicama, predavanjima i vođenim putovanjima u Teotihuacan u Meksiku. U ovom drevnom gradu piramida, koji je Toltecima bio poznat kao mjesto na kojemu »čovjek postaje Bogom«, don Miguel slijedi postupak drevnih mudraca koji služi tome da tragaocce provede kroz njihove sve više razine svijesti.

ŽELITE LI DALJNJE OBAVIJESTI,
MOLIMO VAS DA SE OBRATITE:

SIXTH SUN FOUNDATION
1208 Turquoise Trail
Cerrillos, New Mexico 87010
Posjetite našu web stranicu:
<http://www.miguelruiz.com>

Sadržaj

Zahvale – 6.

Tolteci – 7.

Uvod – 8.

1

Pripitomljavanje i san Planete – 10.

2

Prvi sporazum

Neka vaša riječ bude besprijekorna – 17.

3

Drugi sporazum

Ništa nemojte shvaćati osobno – 23.

4

Treći sporazum

Ne pretpostavljajte – 27.

5

Četvrti sporazum

Uvijek dajte sve od sebe – 31.

6

Toltečki put prema slobodi

Uništavanje starih sporazuma – 36.

7

Novi san

Raj na Zemlji – 45.

Molitve – 48.

Zahvale

Želio bih se ponizno zahvaliti majci mojoj Sariti, koja me naučila bezuvjetnoj ljubavi; ocu mome, Joseu Luisu, koji me naučio disciplini; djedu mome, Leonardu Maciasu, koji mi je pružio ključ koji otključava toltečke tajne; i mojim sinovima Miguelu, Joseu Luisu i Leonardu.

Izražavam duboku naklonost i poštovanje Gayi Jenkins i Treyu Jenkinsu.

Želio bih svoju duboku zahvalnost proširiti i na Janet Mills - izdavača, urednicu, vjernicu. Isto sam tako vječno zahvalan Rayu Chambersu što je osvijetlio put.

Želio bih odati poštovanje mojoj dragoj prijateljici Gini Gentry, zapanjujućem »mozgu« čija je sudbina dotakla moje srce.

Rado bih odao počast mnogim ljudima koji su mi obilno pružali svoje vrijeme, srca i izvore kojima sam podupirao svoja učenja. Nepotpun popis uključuje: Gae Buckley, Tea i Peggy Suey Raess, Christine Johnson, Judy »Red« Fruhbauer, Vicki Molinar, Davida i Lindu Dibble, Bernadette Vigil, Cynthiju Wootton, Alana Clarka, Ritu Pisco Rivera, Catherine Chase, Stephanie Bureau, Todda Kaprieliana, Glennu Quigley, Alana Hardmana, Cindee Pascoe, Tink i Chucka Cowgilla, Roberta i Diane Paez, Siri Gian Singh Khalsu, Heather Ash, Larryja Andrews, Judy Silver, Carolyn Hipp, Kim Hofer, Mersedeh Kherdmand, Dianu i Skya Fergusona, Keri Kropidlowski, Stevea Hasengurga, Daru Salour, Joaquina Galvana, Woodija Bobba, Rachel Guerrero, Marka Gershona, Collette Michaan, Brandta Morgana, Katherine Kilgore (Kitty Kaur), Michaela Gilardyja, Klauru Haney, Marca Cloptina, Wendy Bobb, Edwarda Foxa, Yari Jaeda, Mary Carrroll Nelson, Amari Magdalenu, JaneAnn Dow, Russa Venablea, Gua i Mayu Khalsu, Mataji Rositu, Freda i Marion Vatinelli, Diane Laurent, V J. Policha, Gail Dawn Price, Barbaru Simon, Patti Cake Torres, Kaye Thompson, Ramina Yazdanija, Lindu Lightfoot, Terry »Petie« Gorton, Dorothy Lee, J. J. Franka (Julio Franco), Jennifer i Jeanne Jenkins, Georgea Gortona, Titu Weems, Shelley Wolf, Gigi Boyce, Morgana Drasmina, Eddieja Von Sonna, Sydneya de Jonga, Peg Hackett Cancienne, Germaine Bautista, Pilar Mendoza, Debbie Rund Caldwell, Beu La Scallu, Eduarda Rabasa i Kauboja.

Tolteci

Prije tisuća godina Tolteci bijahu širom južnoga Meksika poznati kao »žene i muškarci koji posjeduju znanje«. Antropolozi o Toltecima govore kao o narodu ili rasi, ali, zapravo, Tolteci bijahu znanstvenici i umjetnici koji su stvorili društvo koje je istraživalo i čuvalo duhovna znanja i tehnike drevnih. Zajedno su, kao učitelji (naguali) i učenici, dolazili u Teotihuacan, drevni grad piramida nedaleko Mexico Cityja, poznat kao mjesto na kojem »čovjek postaje Bogom.«

Tijekom tisućljeća naguali bijahu prisiljeni prikrivati drevnu mudrost i čuvati je u tajnosti. Zbog europskih osvajanja, kao i zbog toga što je nekoliko naučnika nerazumno upotrebljavalo osobnu moć, bijaše neophodno očuvati znanje od onih koji nisu bili pripremljeni da ga koriste mudro, ili od onih koji bi ga namjerno zloupotrijebili zbog osobne dobrobiti.

Na sreću, ezoterijsko toltečko znanje utjelovljivali su i naraštajima prenosili različiti rodovi naguala. Iako su stotinama godina ostala skrivena u tajnosti, drevna su proročanstva nagovještavala dolazak doba kad će biti neophodno mudrost vratiti ljudima. Sada je don Miguel Ruiz, nagual iz roda Orlovih vitezova, vođen kako bi s nama podijelio moćna učenja Tolteka.

Toltečke spoznaje izranjaju iz istog suštinskog jedinstva istine kao i sve svete ezoterijske tradicije širom svijeta. Iako nisu religija, poštuju sve duhovne učitelje koji su podučavali na Zemlji. Dok s jedne strane uključuju duh, s druge ih se strane najtočnije može opisati kao način života, kojega odlikuje jednostavan pristup sreći i ljubavi.

UVOD

Zamagljeno zrcalo

Prije tri tisuće godina postojao je čovjek sasvim nalik vama i meni, a živio je u gradu okruženom planinama. Čovjek je učio da bi postao vrač, da bi naučio znanje svojih predaka, ali nije se u potpunosti slagao sa svim što je učio. U svome je srcu osjećao da se tu mora kriti nešto više.

Jednoga dana, dok je snivao u špilji, sanjao je da promatra svoje vlastito tijelo dok spava. Izašao je iz špilje u noći mladoga mjeseca. Nebo bijaše bistro, i ugledao je milijune zvijezda. Tada se u njegovoj unutrašnjosti dogodilo nešto što je njegov život zauvijek preobrazilo. Pogledao je svoje ruke, osjetio svoje tijelo, i začuo svoj vlastiti glas kako progovara: »Načinjen sam od svjetlosti; načinjen sam od zvijezda.«

Ponovo je pogledao zvijezde, a onda je shvatio da nisu zvijezde izvor svjetlosti, nego da svjetlost stvara zvijezde. »Sve je stvoreno od svjetlosti«, rekao je, »a prostor između njih nije prazan.« I spoznao je da je sve što postoji jedno živo stvorenje, a da je svjetlost glasnik života, jer je živo, i u njemu su sadržana sva znanja.

Tada je shvatio da, iako bijaše načinjen od zvijezda, on sam nije zvijezda. »Ja sam između zvijezda«, razmišljao je. Tako je zvijezde nazvao tonal, a svjetlost između zvijezda nagual, i znao je da je ono što je stvorilo sklad i prostor između njih Život ili Namjera. Bez Života tonal i nagual ne bi mogli postojati. Život je sila apsolutnoga, vrhovnoga. Stvoritelja koji stvara sve. Evo što je otkrio: sve što postoji očitovanje je jednoga živoga stvora kojega nazivamo Bogom. Sve je Bog. I zaključio je da je ljudska zamjedba tek svjetlo koje primjećuje svjetlo. Isto je tako uvidio da je tvar zrcalo - zrcalo je sve ono što odražava svjetlost i od toga svjetla stvara slike - a svijet je obmane, san, upravo nalik dimu koji nam ne dopušta da uvidimo ono što doista jesmo. »Pravi mi čista smo ljubav, čista svjetlost«, govorio je.

Ta je spoznaja promijenila njegov život. Kad je jednom shvatio tko on doista jest, osvrnuo se oko sebe na druge ljude i na ostatak prirode, i bijaše zaprepašten onim što je ugledao. U svemu je ugledao sebe - u svakom čovjeku, u svakoj životinji, u svakom drvetu, u vodi, u kiši, u oblacima, u zemlji. I spoznao je da Život na različite načine miješa tonal i nagual da bi stvorio milijarde očitovanja Života.

U tih je nekoliko časaka sve spoznao. Bijaše jako uzbuđen, a srce mu bijaše ispunjeno spokojem. Jedva je čekao da svojim ljudima ispriča što je otkrio. Ali nije bilo riječi kojima bi to mogao objasniti. Pokušavao je reći drugima, ali nisu ga mogli razumjeti. Uvidjeli su da se promijenio, da iz njegovih očiju i njegova glasa izbija nešto prekrasno. Zamijetili su da više nikoga i ništa ne prosuđuje. Više nije bio nalik nikome drugome.

Svakoga je mogao dobro razumjeti, ali nitko nije mogao razumjeti njega. Vjerovali su da je Božja inkarnacija, a on se nasmijao kad je to čuo i rekao: »To je istina. Ja sam Bog. Ali i vi ste isto tako Bog. Mi smo isti, vi i ja. Mi smo svjetlosne slike. Mi smo Bog.« Ali ljudi ga još ni tada nisu razumjeli.

Bio je otkrio da je zrcalo za ostale ljude, zrcalo u kojem je mogao ugledati samoga sebe. »Svatko je zrcalo«, rekao je. Sebe je zapažao u svima, ali nitko nije njega vidio kao sebe. I shvatio je da svi snivaju, ali bez svjesnosti, bez znanja o tome tko doista jesu. Nisu ga mogli sagledati kao same sebe, jer se između zrcala uzdizao zid magle ili dima. A taj zid magle bijaše načinjen tumačenjima svjetlosnih slika - san ljudi.

Tada je shvatio da će uskoro zaboraviti sve što je naučio. Želio je zapamtiti sve vizije koje je doživio, tako da je odlučio prozvati se Zamagljeno zrcalo, kako bi uvijek znao da je tvar zrcalo, a dim koji nas okružuje sprečava da spoznamo što doista jesmo. Rekao je: »Ja sam Zamagljeno zrcalo, jer sebe sagledavam u svima vama, ali ne prepoznajemo se zbog dima koji se širi među nama. Taj dim je san, a zrcalo si ti, sanjaču.«

Pripitomljavanje i san Planete

ONO ŠTO UPRAVO SADA VIDIŠ I ČUJEŠ NIŠTA DRUGO NIJE nego san. Upravo sada, u ovome trenutku, ti sanjaš. Sanjaš budnoga uma.

San je glavna djelatnost uma, a um sanja dvadeset i četiri sata dnevno. Sanja kad je mozak budan, a isto tako sanja i kad mozak sniva. Razlika je u tome što kad je mozak budan postoji materijalni okvir zbog kojega stvari zamjećujemo na pravocrtan način. Kad zaspimo, taj okvir nestaje, a san je sklon tome da se neprestano mijenja.

Ljudi neprestano sanjaju. Prije nego što smo se rodili, ljudi koji življahu prije nas stvorili su velik, vanjski san kojega ćemo nazvati snom društva ili snom Planete. San Planete je kolektivni san milijarda manjih, osobnih snova, koji zajedno tvore san obitelji, san zajednice, san grada, san zemlje, i, konačno, san sveukupnoga čovječanstva. San Planete uključuje sva društvena pravila, uvjerenja, zakone, religije, različite kulture i načine postojanja, vlade, škole, društvene događaje i praznike.

Rođeni smo sa sposobnošću da naučimo kako sanjati, a ljudi koji žive prije nas uče nas kako sanjati na onaj način na koji sanja društvo. Vanjski san ima toliko mnogo pravila, da kad se rodi novi čovjek, mi privlačimo pažnju djeteta i ta pravila uvodimo u njegov um. Da bi nas naučio kako sanjati, vanjski san koristi mamu i tatu, škole i religiju.

Pozornost je sposobnost izdvajanja i usredotočivanja samo na ono što želimo zamijetiti. Istovremeno možemo zamijetiti milijune stvari, ali koristeći pozornost, u prednjem dijelu uma možemo zadržati što god zaželimo. Odrasli oko nas privukli su našu pozornost i u naš um stavili obavijest pomoću ponavljanja. Na taj smo način naučili sve što znamo.

Koristeći pozornost mi smo naučili sveukupnu stvarnost, cijeli san. Učili smo kako se ponašati u društvu; učili smo u što vjerovati, a u što ne vjerovati; što je prihvatljivo, a što nije prihvatljivo; što je dobro, a što je loše; što je lijepo, a što je ružno; što je pravilno, a što pogrešno. Sve već bijaše ondje - sveukupno to znanje, sva ona pravila i pojmovi koji govore kako se ponašati u svijetu.

Kad ste išli u školu, sjedili ste na maloj stolici i svoju pozornost usmjeravali na ono što vas je učitelj poučavao. Kad ste išli u crkvu, svoju ste pozornost usredotočivali na ono što su vam govorili svećenik i duhovnik. Isto se zbivalo s mamom i tatom, braćom i sestrama: svi su pokušavali privući vašu pozornost. I mi smo naučili privlačiti pozornost drugih ljudi, i razvijamo potrebu za pažnjom koja može poprimiti oblik natjecanja. Djeca se bore za pozornost svojih roditelja, svojih učitelja, svojih prijatelja. »Pogledaj me! Pogledaj što radim! Hej, ovdje sam.« Potreba za pažnjom postaje jako snažna i nastavlja se sve do u odraslo doba. Vanjski san privlači našu pozornost i podučava nas u što da vjerujemo, počinjući s jezikom kojega govorimo. Jezik je kod razumijevanja i komunikacije između ljudi. Svako slovo, svaka riječ u svakom jeziku su dogovor. Mi ovo nazivamo stranicom u knjizi; riječ stranica dogovor je kojega razumijemo. Kad jednom shvatimo kod, naša je pozornost uhvaćena, a energija se prenosi od jedne osobe do druge.

Nije to bio vaš izbor govoriti engleski. Niste odabrali svoju religiju, niti svoje moralne vrijednosti - oni već bijahu pred vama kad ste se rodili. Mi nikada nismo imali priliku odabrati u što vjerovati, a u što ne vjerovati. Mi nikada nismo odabrali čak ni najmanji od tih dogovora. Čak nismo odabrali ni svoje vlastito ime.

Kao djeca nismo imali mogućnost da odaberemo svoja uvjerenja, ali smo se složili sa znanjem koje se na nas prenosi iz sna Planete preko drugih ljudi. Jedini način skladištenja znanja je putem dogovora. Vanjski san može privući našu pažnju, ali ako se mi ne slažemo, nismo pohranili to znanje. Čim se složimo, mi i vjerujemo, a to se zove vjera. Imati vjeru znači bezuvjetno vjerovati.

Tome nas uče dok smo djeca. Djeca vjeruju sve što odrasli kažu. Mi se s njima slažemo, i naša je vjera tako snažna da sustav vjerovanja nadzire cijeli naš san života. Mi nismo odabrali ta uvjerenja, i možda bismo se pobunili protiv njih, ali nismo bili tako snažni da bismo i izvojevali pobjedu. Posljedica je to što se predajemo vjerovanjima putem svoga vlastitog pristanka.

Taj proces nazivam pripitomljavanjem ljudi. Tijekom toga pripitomljavanja učimo kako živjeti i kako sanjati. U pripitomljavanju ljudi, znanje se iz vanjskoga sna prenosi u unutrašnji san, stvarajući cijeli naš sustav vjerovanja. Ponajprije dijete nauči imena stvari: mama, tata, mlijeko, bočica. Dan za danom, u kući, u školi, u crkvi, i putem televizijskoga programa, govore nam kako živjeti, i koja je vrsta ponašanja prihvatljiva. Vanjski nas san podučava kako da budemo ljudi. Imamo cijeli sustav onoga što »žena« jest, a što je »muškarac«. I isto tako učimo prosuđivati: prosuđujemo sebe, prosuđujemo druge ljude, prosuđujemo susjede.

Djecu pripitomljavamo na isti način na koji pripitomljavamo psa, mačku, ili neku drugu životinju. Da bismo psa nečemu naučili, mi ga kažnjavamo i nagrađujemo. Svoju djecu, koju toliko volimo, vježbamo na uglavnom isti način na koji vježbamo bilo koju pripitomljenu životinju: sustavnom kazni i nagrada. Kad učinimo nešto što mama i tata žele da učinimo, kažu nam: »Ti si dobar dječak«, ili, »Ti si dobra djevojčica«. Kad učinimo drukčije, postajemo »zločesta djevojčica«, ili »zločesti dječak«.

Kad smo postupali suprotno pravilima, kažnjavali su nas; kad smo postupali po pravilima, nagrađivali bi nas. Kažnjavali bi nas mnogo puta tijekom dana, a isto tako i nagrađivali mnogo puta tijekom dana. Uskoro smo postali uplašeni od kazne, i od ne primanja nagrade. Nagrada je pažnja koju dobijemo od roditelja ili od drugih ljudi, kao što su rođaci, učitelji i prijatelji. Uskoro razvijamo potrebu da privlačimo pozornost drugih ljudi, kako bismo dobili nagradu. Zbog nagrade se osjećamo dobro, pa i dalje radimo ono što drugi žele od nas kako bismo dobili nagradu. Tim strahom od kazne i strahom da nećemo dobiti nagradu, počinjemo se pretvarati da smo nešto što nismo, samo da bismo zadovoljili druge, samo da bismo za nekoga drugoga bili dovoljno dobri. Pokušavamo ugoditi mami i tati, pokušavamo ugoditi učiteljima u školi, pokušavamo ugoditi Crkvi, i tako počinjemo glumiti. Pretvaramo se da smo drukčiji nego što jesmo, jer se plašimo da će nas odbaciti. Strah od odbacivanja postaje strah da nećemo biti dovoljno dobri. Konačno postajemo netko tko nismo. Postajemo preslika maminih uvjerenja, tatinih uvjerenja, društvenih uvjerenja, i religijskih uvjerenja.

U procesu pripitomljavanja nestaju sve naše prirodne sklonosti. A kad smo dovoljno stari da bismo mogli razumjeti, naučimo riječ ne. Odrasli kažu: »Nemoj raditi ovo i nemoj raditi ono.« Mi se pobunimo i kažemo: »Ne!« Pobunimo se jer branimo svoju slobodu. Želimo biti mi

sami, ali smo jako maleni, a odrasli su veliki i snažni. Nakon nekog vremena počnemo se plašiti, jer znamo da svaki put kad učinimo nešto pogrešno slijedi kazna.

Pripitomljavanje je tako snažno da nam u određenoj točki života više nitko nije potreban tko bi nas pripitomljavao. Da bismo se pripitomljavali više ne trebamo mamu ili tatu, školu ili crkvu. Tako smo dobro uvježbani da smo počeli sami sebe pripitomljavati. Mi smo životinja koja se sama pripitomljava. Sada se možemo pripitomljavati prema istom sustavu vjerovanja kojeg smo naučili, koristeći isti sustav kažnjavanja i nagrađivanja. Kažnjavamo se kad ne slijedimo pravila svoga sustava vjerovanja; nagrađujemo se kad smo »dobar dječak« ili »dobra djevojčica«.

Sustav vjerovanja nalikuje Knjizi zakona koja vlada našim umom. Štoga kaže Knjiga zakona mi neupitno vjerujemo da je istinito. Sva svoja prosuđivanja temeljimo na Knjizi zakona, čak ako su te prosudbe suprotne našoj vlastitoj unutrašnjoj prirodi. Čak su i moralni zakoni, kao što je Deset zapovijedi, tijekom procesa pripitomljavanja utisnuti u naš um. Jedan po jedan, svi ti sporazumi ulaze u Knjigu zakona, i ti sporazumi vladaju našim snom.

U našem umu postoji nešto što prosuđuje sve i svakoga, uključujući vrijeme, psa, mačku - sve. Unutrašnji sudac koristi ono što piše u Knjizi zakona kako bi sudio svemu što činimo i ne činimo, svemu što mislimo i ne mislimo, i svemu što osjećamo i ne osjećamo. Sve živi u sjenci sučeve strahovlade. Svaki put kad učinimo nešto što se ne slaže s Knjigom zakona, sudac kaže da smo krivi, da nas treba kazniti, da bi nas trebalo biti stid. To se događa mnogo puta tijekom dana, dan za danom, svih godina našega života.

Postoji još jedan dio nas koji prima prosudbe, a taj se dio zove žrtva. Žrtva osjeća pokudu, krivnju, stid. To je onaj dio nas koji kaže: »Jadan ja, nisam dovoljno dobar, nisam dovoljno pametan, nisam dovoljno privlačan, nisam vrijedan ljubavi, jadan ja.« Veliki se sudac slaže s tim i kaže: »Istina je, ti nisi dovoljno dobar.« A sve je to utemeljeno na sustavu vjerovanja kojega nikada nismo sami odabrali da vjerujemo u njega. Ta su uvjerenja tako snažna, da čak i godinama kasnije, kad se susretnemo s novim pojmovima i kad pokušavamo donijeti svoje vlastite odluke, shvaćamo da ta uvjerenja još uvijek upravljaju našim životima.

Štoga učinili suprotno Knjizi zakona u vašem će sunčanom spletu izazvati neobičan osjet, a taj osjet se naziva strahom. Kršenje pravila Knjige zakona otvara vaše emocionalne rane, a vi reagirate tako da stvarate emocionalni otrov. Zbog toga što sve zapisano u Knjizi zakona mora biti istinito, sve što se suprotstavlja vašem uvjerenju u vama će izazvati osjećaj nesigurnosti. Čak i ako Knjiga zakona griješi, ipak se s njom osjećate sigurnima.

Stoga nam je potrebno mnogo hrabrosti da bismo se suprotstavljali svojim vlastitim uvjerenjima. Jer, iako znamo da nismo odabrali sva ta uvjerenja, isto je tako istina da smo se sa svima njima suglasili. Suglasnost je tako snažna da, čak i ako razumijemo da ta pravila nisu istinita, suprotstavljajući im se osjećamo pokudu, krivnju, stid.

Upravo kao što vlada ima Knjigu zakona koja upravlja snom društva, tako je naš sustav uvjerenja Knjiga zakona koja upravlja našim osobnim snom. Svi ti zakoni postoje u našoj glavi, mi u njih vjerujemo, a sudac koji živi u nama sve temelji na tim pravilima. Sudac donosi presudu, a žrtva snosi krivnju i kaznu. Ali tko kaže da u ovom snu postoji pravda? Pravedno je kad ste za svaku pogrešku kažnjeni samo jednom. Nepravedno je kad ste za svaku pogrešku kažnjeni više puta.

Koliko puta plaćamo za jednu pogrešku? Odgovor glasi: »Tisućama puta«. Čovjek je jedina životinja na Zemlji koja plaća tisuću puta za jednu i istu pogrešku. Ostale životinje za svaku pogrešku koju učine plate samo jednom. Ali mi ne. Mi jako dobro pamtimo. Kad pogriješimo, sudimo samima sebi, presudimo da smo krivi i kažnjavamo se. Da postoji pravda, to bi bilo dovoljno; ne bismo to ponovo trebali učiniti. Ali svaki put kad se prisjetimo, mi se ponovo osuđujemo, ponovo smo krivi, i ponovo kažnjavamo sami sebe, i ponovo, i ponovo. Ako imamo supruga ili suprugu, oni nas isto tako podsjećaju na našu pogrešku, tako da ponovo možemo sami sebi suditi, ponovo se kazniti, i ponovo donijeti presudu. Je li to pošteno?

Koliko puta kažnjavamo naše bračne sudrugove, našu djecu ili roditelje zbog iste pogreške? Svaki put kad se pogreške prisjetimo, ponovo ih krivimo i šaljemo im sav osjećajni otrov kojega osjećamo zbog nepravde, a tada ih tjeramo da svaki put ponovo plate zbog iste pogreške. Je li to pravda? Sudac u našoj glavi nije u pravu, jer sustav uvjerenja, Knjiga zakona, nije u pravu. Cijeli se san temelji na pogrešnom zakonu. Devedeset i pet postotaka uvjerenja koja su pohranjena u našoj glavi nisu ništa drugo nego laži, a mi patimo jer vjerujemo u sve te laži.

U okviru sna Planete normalno je da ljudi pate, da žive u strahu, da stvaraju osjećajne drame. Vanjski san nije ugodan san; to je san nasilja, san straha, san rata, san nepravde. Osobni će san pojedinih ljudi biti pomalo različit, ali općenito je najvećim dijelom noćna mora. Ako promotrimo ljudsko društvo, vidjet ćemo da je u njemu tako teško živjeti jer njime upravlja strah. Sirom svijeta vidimo ljudsku patnju, bijes, osvetu, ovisnosti, nasilje na ulicama, nevjerojatnu nepravdu. Sve to može postojati na različitim razinama u različitim zemljama širom svijeta, ali strah upravlja vanjskih snom.

Ako san ljudskoga društva usporedimo s opisom pakla kojeg objavljuju religije širom svijeta, otkrit ćemo da su potpuno istovjetni. Religije tvrde da je pakao mjesto kažnjavanja, mjesto straha, boli i patnje, mjesto gdje vas sagorijeva vatra. Vatru stvaraju osjećaji koji proizlaze iz straha. Kad god osjetimo bijes, ljubomoru, zavist ili mržnju, to je vatra koja plamti u nama. Živimo u snu pakla.

Ako pakao shvatite kao stanje uma, tada je pakao posvuda oko nas. Drugi nas mogu upozoravati da ćemo, ako ne učinimo što oni tvrde da bismo trebali učiniti, završiti u paklu. Kakva novost! Mi već jesmo u paklu, zajedno s ljudima koji nam to govore. Niti jedan čovjek ne može drugoga osuditi na pakao, jer smo svi već ondje. Doduše, drugi nas mogu gurnuti dublje u pakao. Ali samo ako mi dozvolimo da se to dogodi.

Svaki čovjek živi u svojoj vlastitoj, osobnoj drami i, upravo kao i snom društva, njome često upravlja strah. Učimo sanjati pakao u svome vlastitome životu, u svome vlastitom osobnom snu. Naravno, isti se strah na različite načine očituje za svaku osobu, ali svi mi doživljavamo bijes, ljubomoru, mržnju, zavist i ostale negativne osjećaje. Kad patimo i živimo u stanju straha, naš osobni san isto tako može postati trajna noćna mora. Ali ne moramo sanjati noćnu moru. Moguće je uživati u ugodnom snu.

Cijelo čovječanstvo traga za istinom, pravdom i ljepotom. Mi smo u vječnoj potrazi za istinom, jer vjerujemo samo u laži koje smo pohranili u svome umu. Tragamo za pravdom stoga što u sustavu uvjerenja kojeg smo usvojili pravde nema. Tragamo za ljepotom, jer bez obzira koliko neki čovjek bio prekrasan, mi ne vjerujemo da ta osoba doista posjeduje ljepotu. Neprestano tragamo i tragamo, a sve je to već u nama. Ne možemo pronaći nikakvu istinu. Na

koju god stranu okrenuli glavu, sve što vidimo je istina, ali s pogodbama i uvjerenjima koje smo pohranili u našem umu, mi nemamo očiju kojima bismo zamijetili tu istinu.

Istinu ne vidimo jer smo slijepi. Osljepljuju nas sva ona lažna uvjerenja koja čuvamo u sebi. Imamo potrebu biti u pravu, a da svi ostali budu u krivu. Imamo povjerenja u ono u što vjerujemo, a naša nas uvjerenja pripremaju za patnju. Kao da živimo okruženi maglom zbog koje ne vidimo dalje od nosa. Živimo okruženi maglom koja čak nije ni stvarna. Ta je magla san, vaš osobni san života - ono što vjerujete, sva ona usvojena načela o samima sebi, svi sporazumi koje ste načinili s drugima, sa sobom, pa čak i s Bogom.

Cijeli je vaš um magla koju Tolteci nazivaju mitote. Vaš je um san u kojem tisuću ljudi govori u isto vrijeme, a nitko nikoga ne razumije. To je stanje ljudskoga uma - velika mitote, a okruženi tom velikom mitote ne možete sagledati ono što doista jeste. U Indiji mitote nazivaju majom, što znači obmana. To je zamisao osobnosti o onome »Ja sam«. Sve što vjerujete o sebi i o svijetu, svi pojmovi i programi koji ispunjavaju vaš um, sve je to mitote. Ne možemo sagledati tko mi doista jesmo; ne možemo shvatiti da nismo slobodni.

S toga se razloga ljudi odupiru životu. Biti živ najveći je strah kojega ljudi osjećaju. Nije strah najveći strah kojega osjećamo; naš je najveći strah preuzeti rizik i biti živ - rizik da budemo živi i da izražavamo ono što doista jesmo. Samo biti ono što jesmo najveći je ljudski strah. Naučili smo svoj život živjeti pokušavajući zadovoljiti zahtjeve drugih ljudi. Naučili smo živjeti prema stavovima drugih ljudi zbog straha da nećemo biti prihvaćeni, da za nekoga drugoga nećemo biti dovoljno dobri.

Tijekom procesa pripitomljavanja, mi stvaramo sliku o tome što je savršenstvo, kako bismo pokušavali biti dovoljno dobri. Stvaramo sliku sebe kakvi bismo morali biti da bi nas svi prihvatili. Osobito pokušavamo udovoljiti onima koji nas vole, kao što su mama i tata, velika braća i sestre, svećenici i učitelj. Pokušavajući biti dovoljno dobri za njih, stvaramo sliku savršenosti, ali se u tu sliku ne uklapamo. Mi stvaramo tu sliku, ali ona nije stvarna. S tog stajališta nikada nećemo biti savršeni. Nikada!

Budući da nismo savršeni, mi sebe odbacujemo. A razina odbacivanja samoga sebe ovisi o tome koliko su odrasli bili djelotvorni u slamanju naše cjelovitosti. Nakon pripitomljavanja više se ne radi o tome da budemo dovoljno dobri za nekoga drugoga. Nismo dovoljno dobri ni za same sebe, jer se ne uklapamo u svoju vlastitu zamisao o savršenstvu. Ne možemo sebi oprostiti što nismo ono što bismo željeli biti, ili, bolje rečeno, ono što vjerujemo da bismo trebali biti. Ne možemo si oprostiti što nismo savršeni.

Znamo da nismo ono što vjerujemo da bismo trebali biti, i stoga osjećamo da smo lažni, osjećamo se osujećenima i nepoštenima. Pokušavamo se sakriti, i pretvaramo se da smo ono što nismo. Posljedica toga je da se osjećamo neizvorni, i nosimo društvene maske kako bismo druge spriječili da to ne doznaju. Uplašeni smo da ne bi netko drugi zamijetio da nismo ono što glumimo da jesmo. I druge prosuđujemo prema svojoj zamisli o savršenstvu, pa je prirodno da ni oni ne ispunjavaju naša očekivanja.

Sebe ne poštujemo samo da bismo ugodili drugima. Čak i nanosimo bol svome fizičkome tijelu kako bi nas drugi prihvatili. Vidjeli ste da tinejdžeri uzimaju droge, samo da bi izbjegli odbacivanje drugih tinejdžera. Nisu svjesni da je nevolja u tome što oni sami sebe ne prihvaćaju. Sami sebe odbacuju jer nisu ono što se pretvaraju da jesu. Žele biti drukčiji, ali

nisu, i zbog toga osjećaju stid i krivnju. Ljudi se beskonačno kažnjavaju stoga što nisu ono za što vjeruju da bi trebali biti. Zloupotrebljavaju sami sebe, a i druge ljude navode da ih zloupotrebljavaju.

Ali nitko nas ne može više zloupotrijebiti nego što mi zloupotrebljavamo sami sebe; sudac, žrtva i sustav uvjerenja navode nas da to činimo. Istina je, ima ljudi koji kažu da ih zloupotrebljavaju suprug ili supruga, majka ili otac, ali znate li da mi sami sebe zloupotrebljavamo mnogo više nego što to oni mogu učiniti. Način na koji sebe osuđujemo najgora je osuda koja je ikada postojala. Ako pred ljudima napravimo pogrešku, pokušavamo je zaniijekati i zataškati. Ali čim ostanemo sami, sudac i krivnja postaju tako snažni, a mi se osjećamo tako glupi, ili tako zli, ili tako nevrijedni.

Nitko vas u cijelom vašem životu nikada nije zloupotrijebio više nego što ste to sami sebi učinili. A granica vaše vlastite zloupotrebe upravo je ista granica koju ćete snositi od nekoga drugoga. Ako vas netko zlostavlja malo više nego vi sami sebe zlostavljate, vjerojatno ćete napustiti tu osobu. Ali ako vas netko zlostavlja malo manje nego vi zlostavljate sami sebe, vjerojatno ćete ostati u tom odnosu i beskrajno ga trpjeti.

Ako se jako zlostavljate, možda ćete čak trpjeti da vas netko udara, ponižava, i s vama ružno postupa. Zašto? Stoga jer vi u svom sustavu uvjerenja kažete: »To sam i zaslužio. Ova mi osoba čini veliku uslugu već samim tim što je uopće sa mnom. Nisam vrijedan ljubavi i poštovanja. Nisam dovoljno dobar.«

Imamo potrebu da nas drugi prihvaćaju i vole, ali mi sami ne možemo se prihvatiti i voljeti. Što više volimo sami sebe, to ćemo manje doživljavati vlastitu zloupotrebu. To što sami sebe zlostavljamo proizlazi iz toga što sami sebe odbacujemo, a odbacivanje samih sebe proizlazi iz toga što imamo zamisao onoga što to znači biti savršen, a nikada ne dostižemo taj uzor. Naša zamisao savršenosti razlog je zbog kojega sami sebe odbacujemo; zbog toga ne prihvaćamo sami sebe onakvima kakvi jesmo, i zbog toga ne prihvaćamo ni druge onakvima kakvi jesu.

UVOD U NOVI SAN

Postoje tisuće sporazuma koje smo sklopili sami sa sobom, s drugim ljudima, s našim životnim snom, s Bogom, društvom, s našim roditeljima, bračnim partnerima, s našom djecom. Ali najvažniji su oni sporazumi koje ste sklopili sami sa sobom. U tim ćete sporazumima sami sebi reći tko ste, kako se osjećate, u što vjerujete, i kako se trebate ponašati. Posljedica je ono što vi nazivate osobnošću. U tim sporazumima izjavljujete: »Evo, to sam ja. U to vjerujem. Neke stvari mogu raditi, neke druge ne smijem. To je stvarnost, a ovo je mašta; ovo je moguće, a ono je nemoguće.«

Jedan jedini sporazum nije tako velika nevolja, ali mi ih imamo mnogo, a svi oni izazivaju patnju, zbog njih u životu ne uspijevamo. Ako želite živjeti život prepun radosti i ispunjenja, morate pronaći hrabrosti da biste razrušili te sporazume koji se temelje na strahu i oduzimaju vam vašu osobnu moć. Sporazumi koji su proistekli iz straha od nas zahtijevaju da trošimo mnogo energije, ali sporazumi koji se temelje na ljubavi pomažu nam da očuvamo energiju, pa čak steknemo i novu.

Svatko se od nas rađa s određenom količinom osobne moći koju obnavljamo svakoga dana dok se odmaramo. Na nesreću, svu svoju osobnu moć trošimo najprije kako bismo stvorili sve te sporazume, a zatim da bismo ih i održavali. Naša se osobna moć rasipa na te sporazume koje smo stvorili, a posljedica je da se osjećamo nemoćni. Imamo upravo dovoljno snage da preživimo svaki dan, jer najveći dio svoje snage trošimo na to da održavamo sporazume koji su nas zarobili u snu Planete. Kako možemo promijeniti sveukupni san našega života kad nemamo dovoljno snage da bismo promijenili čak ni najmanji sporazum?

Ako možemo shvatiti da našim životom vladaju naši sporazumi, i ako nam se san našega života ne sviđa, trebali bismo promijeniti sporazume. Kad konačno postanemo spremni mijenjati naše sporazume, postoje četiri izuzetno snažna sporazuma koji će nam pomoći da uništimo one sporazume koji izrastaju iz straha i smanjuju našu energiju.

Svaki put kad uništite jedan sporazum, vratit će vam se sva snaga koju ste koristili da biste ga stvorili. Ako prihvatite ova četiri nova sporazuma, oni će vam stvoriti dovoljno osobne moći kako biste mogli promijeniti cijeli sustav vaših starih sporazuma.

Da biste prihvatili ova Četiri sporazuma potrebna vam je snažna volja - ali ako možete početi živjeti s tim sporazumima, zapanjit će vas preobrazba vašega života. Vidjet ćete da pakao nestaje upravo ispred vaših očiju. Umjesto da živite u snu pakla, stvarat ćete novi san - svoj osobni san raja.

PRVI SPORAZUM

Neka vaša riječ bude besprijeckorna

PRVI JE SPORAZUM NAJVAŽNIJI, I NAJTEŽE GA JE PROVODITI. Tako je značajan da ćete se i samo s ovim prvim sporazumom uspjeti uzdići do one razine postojanja koju ja nazivam raj na Zemlji.

Prvi je sporazum da vaša riječ bude besprijeckorna. Zvuči vrlo jednostavno, ali je jako, jako snažan.

Zašto vaša riječ? Vaša je riječ moć s kojom možete stvarati. Vaša je riječ dar koji vam dolazi izravno od Boga. Ivanovo Evandjelje u Bibliji, govoreći o stvaranju svemira, kaže: »U početku bijaše riječ, i riječ bijaše kod Boga, i riječ bijaše Bog.« Riječima izražavate svoju stvaralačku moć. Riječima sve očitujete. Bez obzira kojim jezikom govorite, vaša se namjera pokazuje kroz riječi. Ono o čemu snivate, ono što osjećate, ono što doista jeste, sve će se to očitovati putem riječi.

Riječ nije tek zvuk ili narisani simbol. Riječ je sila; riječ je moć kojom se možete izražavati i komunicirati, razmišljati, i tako u svome životu stvarati događaje. Vi možete govoriti. Koja druga životinja na ovoj Planeti može govoriti? Riječ je najmoćniji alat kojega kao ljudi posjedujete; to je čarobno oruđe. Ali, nalik maču s dvije oštrice, vaša riječ može stvoriti najljepši san, a ujedno može uništiti sve oko vas. Jedna je oštrica zloupotreba riječi, koja stvara živi pakao. Druga je oštrica besprijeckornost riječi, koja će stvoriti samo ljepotu, ljubav i raj na Zemlji. Ovisno o tome kako je koristite, riječ vas može osloboditi, ili vas, i više nego što možete zamisliti, može osuditi na ropstvo. Sva čarolija koju posjedujete temelji se na vašoj riječi. Riječ je vaša čista čarolija, a zloupotreba vaše riječi je crna magija.

Riječ je tako moćna, da samo jedna može promijeniti život, ili uništiti živote milijuna ljudi. Prije nekoliko je desetljeća neki čovjek u Njemačkoj, upotrebom riječi, počeo upravljati cijelom zemljom vrlo inteligentnih ljudi. Odveo ih je u svjetski rat, koristeći se samo snagom svoje riječi. Uvjerio je druge da počine najokrutnija djela nasilja. Riječju je pokretao kod ljudi strah, i, nalik eksploziji, svijetom se proširilo ubijanje i rat. Posvuda po svijetu ljudi su ubijali druge ljude, jer su se bojali jedni drugih. Stoljećima nećemo zaboraviti Hitlerovu riječ, utemeljenu na uvjerenjima izraslim iz straha i sporazuma.

Ljudski je um nalik plodnom tlu u koje se neprestano sije sjeme. Sjeme su mišljenja, zamisli i pojmovi. Posiješ sjeme, ili misao, i ona raste. Riječ je nalik sjemenu, a ljudski je um tako plodan! Jedina je nevolja u tome što je previše često plodan i za sjeme straha. Svaki je ljudski um plodan, ali samo za onu vrstu sjemena za koju je pripremljen. Ono što je važno jest uvidjeti za koju je vrstu sjemena naš um plodan, i pripremiti ga da prihvati sjeme ljubavi.

Uzmite Hitlerov primjer: on je zasijao sjeme straha, i to je sjeme izraslo vrlo snažno i učinkovito je postiglo masovna razaranja. Vidjevši strašnu snagu riječi, moramo razumjeti kakva to moć izlazi iz naših usta. Jedan strah ili jedna sumnja, posijani u našem umu, mogu stvoriti beskrajnu dramu događaja. Jedna je riječ nalik čaroliji, a ljudi riječ koriste kao crni čarobnjaci, nerazborito izgovarajući čarolije jedan drugome.

Svaki je čovjek čarobnjak, i ima dvije mogućnosti: ili će začarati nekoga svojom riječi, ili će nekoga osloboditi čarolije. Svojim mišljenjem cijelo vrijeme bacamo čarolije. Primjer: susretnem prijatelja i izgovorim ono što mi je toga trenutka puhnuo u glavu. Kažem: »Hm! Na tvome licu vidim takvu boju kakvu imaju ljudi koji imaju rak.« Ako sluša moju riječ, i ako se složi s njom, za manje od godinu dana dobit će rak. To je snaga riječi.

Tijekom našega pripitomljavanja, naši su roditelji i rođaci svoja mišljenja o nama izražavali čak i bez razmišljanja. Mi smo vjerovali tim mišljenjima i živjeli u strahu pred tim mišljenjima, bojeći se da će reći kako nismo dobri u plivanju, ili sportu, ili pisanju. Netko izgovori svoje mišljenje: »Gle, kako je ružna ova djevojka!« Djevojka to čuje, povjeruje da je ružna, i odraste misleći da je doista ružna. Nije uopće važno koliko je lijepa; sve dok se drži takvoga sporazuma, vjerovat će da je ružna. Pod takvom je čarolijom.

Privukavši našu pozornost, riječ može ući u naš um i promijeniti cijelo uvjerenje nabolje ili nagore. Drugi primjer: možda vjerujete da ste glupi, i možda ste u to vjerovali sve otkad pamтите. Takav sporazum može biti vrlo varljiv, jer vas navodi da činite mnogo toga, samo da biste se uvjerali kako ste glupi. Možete nešto učiniti i pomisliti: »Želio bih biti pametan, ali mora da sam glup, jer inače ne bih tako nešto uradio.« Um se kreće u stotinama različitih smjerova, pa bi nas svakoga dana moglo privlačiti upravo to jedno uvjerenje u vlastitu glupost. Tada, jednoga dana, netko privuče vašu pozornost, i koristeći riječ, obznani vam da niste glupi. Vi povjerujete toj osobi i napravite novi sporazum. Posljedica toga je da se više ne osjećate glupim, niti se tako ponašate. Čarolija je raščinjena samo snagom riječi. Suprotno tome, ako vjerujete da ste glupi, a netko privuče vašu pozornost i kaže: »Da, ti si doista najgluplja osoba koju sam ikada susreo«, sporazum će ostati na snazi, i postati još jači.

*

Hajde da sada pogledamo što znači riječ besprijekorno. Besprijekorno znači »bez grijeha«. Impeccable dolazi od latinskoga peccatus, što znači »grijeh«. Im u riječi impeccability* znači »bez«, tako da impeccable znači »bez grijeha«. Religije govore o grijehu i grešnicima, ali hajde da razmotrimo što doista znači griješiti. Grijeh je sve što učinite, a što je usmjereno protiv vas samih. Sve što osjećate ili vjerujete ili kažete, a što je usmjereno protiv vas samih, grijeh je. Kad sebe prosuđujete ili krivite zbog bilo čega, radite protiv sebe. Bez grijeha biti znači nešto sasvim suprotno. Biti bezgrešan znači ne raditi protiv sebe. Kad ste bezgrešni, vi preuzimate odgovornost za svoja djela, ali ne prosuđujete niti krivite sebe.

S ovog stajališta cijela se zamisao o grijehu mijenja od nečeg moralnog ili religijskog prema zdravom razumu. Grijeh počinje kad odbacujete samoga sebe. Odbacivanje samoga sebe najveći je grijeh kojega možete počinuti. U religijskom pojmovniku odbacivanje samoga sebe je »smrtni grijeh«, koji vodi u smrt. Besprijekornost, s druge strane, vodi u život.

Biti besprijekoran sa svojim riječima znači ne koristiti riječ protiv sebe. Ako vas susretnem na ulici i kažem vam da ste glupi, čini se da koristim riječ protiv vas. Ali, zapravo, ja svoju riječ koristim protiv sebe, jer ćete me vi zamrziti zbog toga, a vaša mržnja za mene nije dobra. Stoga, ako se razljutim i ako svojom riječi sav taj osjećajni otrov pošaljem vama, ja riječ koristim protiv sebe.

Ako sebe volim, tu ću ljubav izražavati u svojim odnosima s vama, i tada će moja riječ biti besprijekorna, jer takav će čin proizvesti sličnu reakciju. Ako ja volim vas, tada ćete i vi voljeti mene. Ako vas uvrijedim, i vi ćete mene uvrijediti. Ako sam vam zahvalan, i vi ćete biti zahvalni meni. Ako sam prema vama sebičan, i vi ćete biti sebični prema meni. Ako koristim riječ da bih vas začarao, i vi ćete mene začarati.

Besprijekorna riječ znači pravilnu upotrebu energije; to znači da energiju koristite u istini i s ljubavlju za sebe. Ako sa sobom napravite sporazum da će vaše riječi biti besprijekorne, upravo s tom namjerom, istina će se očitovati kroz vas i očistit će sav osjećajni otrov koji u vama postoji. Ali teško je napraviti ovaj sporazum, jer smo naučili upravo suprotno. Privikli smo se služiti lažima kao uobičajenom dijelu komunikacije s drugima, a što je još važnije, sa samima sobom. Naše riječi nisu besprijekorne.

U paklu se moć riječi u potpunosti zloupotrebljava. Riječ koristimo da bismo proklinjali, kudili, da bismo određivali krivicu, uništavali. Naravno, koristimo je i na pravilan način, ali ne previše često. Uglavnom riječ koristimo kako bismo širili svoj osobni otrov - izražavali bijes, ljubomoru, zavist i mržnju. Riječ je čista čarolija - najmoćniji dar kojega smo kao ljudi dobili - a mi je koristimo da bismo sebi naudili. Mi smišljamo osvetu. Mi riječju stvaramo nered. Mi riječ koristimo kako bismo između rasa, između različitih ljudi, između obitelji i naroda stvarali mržnju. Mi tako često zloupotrebljavamo riječ, i tom zloupotrebom stvaramo i obnavljamo san o paklu. Zloupotrebom riječi mi jedan drugoga nagonimo u stanje straha i sumnje, i ondje ostajemo. Stoga što je riječ čarolija koju ljudi posjeduju, a zloupotreba riječi je crna čarolija, mi cijelo vrijeme koristimo crnu magiju, i ne znajući da je naša riječ čarobna.

Na primjer, postojala je jedna inteligentna žena koja je imala jako dobro srce. Imala je kćerku koju je obožavala i voljela. Jedne se večeri vratila kući nakon jako teškog dana na poslu, umorna, ispunjena emocionalnom napetošću, s jakom glavoboljom. Bili su joj potrebni mir i tišina, ali kćerka je veselo pjevušila i skakutala. Djevojčica nije bila svjesna majčinih osjećaja; bila je u svom vlastitom svijetu, u svom vlastitom snu. Divno se osjećala, pa je skakala i sve glasnije pjevala, izražavajući svoju radost i svoju ljubav. Tako je glasno pjevala da se glavobolja njezine majke pogoršala, i u određenom je trenutku majka izgubila nadzor. Bijesno je pogledala svoju prekrasnu malenu kćerku i rekla: »Zaveži! Imaš ružan glas. Odmah da si umuknula!«

Istina bijaše u tome da majka nije mogla podnijeti nikakvu buku; a ne u tome da je djevojčica imala ružan glas. Ali je kćerka povjerovala što joj je rekla njezina majka, i u tom je trenutku sa sobom dogovorila sporazum. Nakon toga više nije pjevala, vjerujući da nema lijep glas i da će smetati svima koji će je slušati. U školi je postala stidljiva, a ako bi je zamolili da nešto otpjeva, odbijala bi. Čak joj je postalo teško i razgovarati s drugima. Zbog tog se novoga sporazuma u malenoj djevojčici sve promijenilo: vjerovala je da mora susprezati svoje osjećaje kako bi je prihvaćali i voljeli.

Kad god čujemo neko mišljenje i povjerujemo u njega, mi sklapamo sporazum, i on postaje dio našega sustava uvjerenja. Ta je malena djevojčica odrasla, pa iako je njezin glas bio prekrasan, nikada više nije zapjevala. Od te jedne čarolije razvila je cijeli kompleks. Tu je čaroliju na nju bacila ona osoba koja ju je najviše voljela: njezina vlastita majka. Njezina majka nije zamijetila što je svojom riječju učinila. Nije zamijetila da je upotrijebila crnu magiju i začarala svoju vlastitu kćerku. Nije poznavala moć svoje riječi, i stoga ne treba nju

kriviti. Učinila je ono što su njezina vlastita majka, otac i ostali njoj činili na mnoge različite načine. Zloupotrebljavali su riječ.

Koliko puta to i mi činimo našoj vlastitoj djeci? Izgovaramo im svoja mišljenja, i naša djeca godinama i godinama nose u sebi tu crnu magiju. Ljudi koji nas vole na nama provode crnu magiju, ali oni ne znaju što čine. Stoga im moramo oprostiti; oni ne znaju što čine.

Još jedan primjer: ujutro se probudite jako sretni. Osjećate se tako dobro, da sat ili dva provedete ispred zrcala kako biste bili lijepi. A jedna od vaših najboljih prijateljica vam kaže: »Što se s tobom dogodilo? Jako ružno izgledaš. Pogledaj samo tu haljinu; izgledaš smiješno.« I to je to; dovoljno da se sve sruši u pakao. Možda vam je ta prijateljica to rekla samo da bi vas povrijedila. I u tome je uspjela. Izrekla je mišljenje i poduprla ga sa svom snagom riječi. Ako prihvatite to mišljenje, ono postaje sporazum, i vi u to mišljenje ulažete svu svoju moć. To mišljenje postaje crna magija.

Teško je uništiti tu vrstu čarolije. Jedino što može raščiniti čaroliju jest stvaranje novog sporazuma utemeljenog u istini. Istina je najvažniji dio kad se radi o besprijekornosti vaših riječi. Na jednoj su oštrici mača laži koje stvaraju crnu magiju, a na drugoj je oštrici mača istina, koja ima moć razoriti čaroliju crne magije. Samo će nas istina osloboditi.

Promatrajući svakodnevne ljudske odnose, zamislite koliko često svojom riječi stvaramo čarolije. Tijekom vremena ovakva uzajamna djelatnost postaje najgori oblik crne magije, a nazivamo ga ogovaranjem.

Ogovaranje je crna magija u svom najgorem izdanju, jer je čisti otrov. Ogovarati smo naučili sporazumom. Kad smo bili djeca, čuli smo kako odrasli oko nas cijelo vrijeme ogovaraju, otvoreno izražavajući svoje mišljenje o drugim ljudima. Čak su izražavali i mišljenja o ljudima koje nisu poznavali. Zajedno s mišljenjima prenosio se i emocionalni otrov, a mi smo naučili da je to uobičajen način komunikacije.

U ljudskome je društvu ogovaranje postalo glavni oblik komunikacije. Postao je način zbližavanja ljudi, jer kad vidimo da je nekome drugome jednako loše kao i nama, tada se osjećamo bolje. Postoji stara izreka koja kaže: »Bijeda voli društvo«, a ljudi koji pate u paklu ne vole ostati sami. Strah i patnja važan su dio sna Planete; oni su sredstvo kojim nas san Planete zadržava na dnu.

Koristeći usporedbu ljudskoga uma i računala, ogovaranje se može usporediti s računalnim virusom. Računalni je virus dio računalnog jezika napisanog na istom jeziku na kojem su napisani i ostali kodovi, ali sa štetnom namjerom. Taj je kod ubačen u program vašega računala kad to najmanje očekujete, i toga uglavnom niste ni svjesni. Kad je jednom taj kod uveden, vaše računalo više ne radi sasvim ispravno, ili uopće ne radi, jer su kodovi pomiješani s velikim brojem zbujujućih poruka, tako da računalo više ne daje dobre rezultate.

Ljudsko ogovaranje radi upravo na isti način. Na primjer, dolazite u novi razred, novome učitelju, čemu ste se dugo vremena radovali. Prvoga dana u školi susretnete nekoga tko je već bio u razredu tog učitelja, i taj vam učenik kaže: »O, taj je učitelj takva napuhana budala! Ni sam ne zna o čemu priča, a ujedno je i nastran, pa se malo pričuvaj!«

Vas su se te riječi odmah dotakle, kao i osjećajni kod učenika koji je to izgovorio, ali vi niste svjesni poriva tog učenika koji ga je naveo da vam sve to ispriča. Učenik je možda ljutit što nije dobio dobre ocjene, ili jednostavno iznosi pretpostavke utemeljene na strahovima i predrasudama, ali budući ste kao dijete navikli prihvaćati obavijesti, jedan dio vas vjeruje ogovaranju. Došli ste u novi razred.

Dok učitelj govori, osjećate kako se u vama stvara otrov, i ne shvaćate da učitelja promatrate očima učenika koji vam je prenio ogovaranje. Tada o tome počnete razgovarati s ostalim učenicima u razredu, pa i oni počnu učitelja promatrati istim očima: budala i nastran. Doista mrzite taj razred, i uskoro ga odlučite napustiti. Krivite učitelja, ali zapravo treba kriviti ogovaranje.

Svu tu zbrku može prouzrokovati jedan mali računalni virus. Jedan komadić pogrešne obavijesti može uništiti komunikaciju između ljudi, tako da svaki čovjek kojega dotakne postaje zaražen i može zaraziti druge. Zamislite da svaki put kad vam netko prenosi ogovaranje, u vaš um ugradi računalni virus, zbog čega svaki put vaše razmišljanje postaje sve nejasnije. Tada zamislite kako u naporu da raščistite svoju vlastitu zbrku i osjetite malo olakšanja od toga otrova, vi ogovarate i prenosite te viruse nekome drugome.

Sada zamislite kako se taj obrazac u neprestanom lancu širi između svih ljudi na Zemlji. Posljedica je svijet prepun ljudi koji poruke čitaju samo kroz krugove opterećene otrovnim, zaraznim virusom. Da ponovim, taj je otrovni virus ono što Tolteci nazivaju mitote, nered tisuća različitih glasova koji u vašem umu svi odjednom pokušavaju govoriti.

Još su gori crni čarobnjaci, ili »računalni hakeri«, koji namjerno šire virus. Prisjetite se trenutka kad ste vi ili netko koga poznajete bili ljutiti na nekoga drugoga, i poželjeli se osvetiti. Da biste izvršili osvetu rekli ste nešto toj osobi, ili o njoj, s namjerom da proširite otrov kako bi se ta osoba loše osjećala. Kao djeca to smo činili ne razmišljajući, ali kako odrastamo, u svojim naporima da naneseemo bol drugim ljudima postajemo sve proračunatiji. Tada sami sebi lažemo, govoreći da je ta osoba primila zasluženu kaznu zbog svojih zlodjela.

Kad svijet sagledamo kroz usporedbu s računalnim virusom, lako je opravdati i najokrutnije ponašanje. Ono što ne zamjećujemo zloupotreba je naše riječi, što nas sve dublje gura u pakao.

*

Godinama smo prihvaćali ogovaranja i čarolije koje proizlaze iz tuđih riječi, ali isto tako i iz načina na koji smo svoju riječ koristili u odnosu prema samima sebi. Neprestano pričamo sa samima sobom, i uglavnom govorimo ovakve stvari: »O, tako sam debeo, tako sam ružan. Starim, opada mi kosa. Glup sam, nikada ništa ne razumijem. Nikada neću biti dovoljno dobar, i nikada neću biti savršen.« Vidite li na koji način koristimo riječ protiv sebe? Moramo početi razumijevati što riječ jest, i što riječ čini. Ako razumijete prvi sporazum, neka vaša riječ bude besprijeekorna, tada počinjete uviđati sve one promjene koje se mogu dogoditi u vašem životu. Promjene ponajprije u svome odnosu prema samima sebi, a kasnije i u vašim odnosima s drugim ljudima, posebice s onima koje najviše volite.

Razmislite koliko ste često ogovarali osobu koju najviše volite, da biste za svoj stav dobili podršku drugih. Koliko ste puta privukli pozornost drugih ljudi, i proširili otrov o voljenoj osobi, kako biste svoje mišljenje prikazali ispravnim? Vaše mišljenje nije ništa drugo nego

vaše stajalište. Ne mora uvijek biti istinito. Vaše mišljenje proizlazi iz vaših uvjerenja, vašeg vlastitog ega, iz vašeg vlastitog sna. Mi stvaramo sav taj otrov i širimo ga na druge, samo da bismo se osjećali dobro u odnosu na svoje vlastito stajalište.

Ako prihvatimo prvi sporazum, ako naša riječ postane besprijekorna, na kraju će iz našega uma i iz naše komunikacije u osobnim odnosima, uključujući i odnose prema kućnim ljubimcima, nestati sav emocionalni otrov. Besprijekornost riječi isto će vam tako pružiti otpornost prema bilo kome tko vas pokuša začarati na negativan način. Negativnu ćete zamisao prihvatiti samo ako je vaš um plodno tlo za takvu zamisao. Kad vaša riječ postane besprijekorna, vaš um više nije plodno tlo za riječi koje dolaze od crne čarolije. Umjesto toga, postaje plodno tlo za riječi koje dolaze iz ljubavi. Besprijekornost svoje riječi možete izmjeriti prema razini ljubavi prema samome sebi. Koliko volite sami sebe i što osjećate prema sebi izravno je razmjerno kvaliteti i čestitosti vaše riječi. Kad je vaša riječ besprijekorna, vi se dobro osjećate; sretni ste i smireni.

San o paklu možete nadvladati već i samim tim što napravite sporazum da će vaša riječ biti besprijekorna. Ja upravo sada sijem to sjeme u vaš um. Hoće li to sjeme izrasti ili neće ovisi o tome koliko je vaš um plodno tlo za sjeme ljubavi. Do vas je da ovaj sporazum napravite sami sa sobom: moja je riječ besprijekorna. Njeguajte to sjeme, i dok ono raste u vašem umu, stvarat će još više sjemenja ljubavi koje će nadomjestiti sjeme straha. Ovaj prvi sporazum promijenit će vrstu sjemena za koje je vaš um plodno tlo.

Neka vaša riječ bude besprijekorna. To je prvi sporazum kojeg biste trebali napraviti, ako želite biti slobodni, ako želite biti sretni, ako želite nadrasti razinu postojanja u paklu. Taj je sporazum jako snažan. Riječ koristite na pravilan način. Koristite riječ kako biste dijelili svoju ljubav. Koristite bijelu čaroliju, počevši od sebe. Recite sami sebi koliko ste prekrasni, kako ste veličanstveni. Recite sami sebi koliko se mnogo volite. Koristite riječ da uništite sve one male i sitne sporazume koji vam donose patnju.

To je moguće. To je moguće jer sam i ja to postigao, a ja nisam bolji od vas. Ne, mi smo upravo jednaki. Imamo istu vrstu mozga, istu vrstu tijela; mi smo ljudi. Ako sam ja uspio uništiti te sporazume i stvoriti nove, tada i vi možete učiniti isto. Ako moja riječ može biti besprijekorna, zašto i vaša ne bi mogla biti? Već i samo ovaj jedan jedini sporazum može promijeniti cijeli vaš život. Besprijekornost riječi može vas dovesti do osobne slobode, do velikog uspjeha i obilja; može rastvoriti sav strah i preobraziti ga u radost i ljubav.

Samo zamislite što sve možete stvoriti besprijekornom riječju. Besprijekornošću riječi možete nadvladati san straha i živjeti drukčijim životom. Usred tisuća ljudi koji žive u paklu, vi možete živjeti u raju, jer ste otporni na pakao. S ovim jednim jedinim sporazumom možete postići kraljevstvo nebesko: neka vaša riječ bude besprijekorna.

DRUGI SPORAZUM

Ništa nemojte shvaćati osobno

SLJEDEĆA TRI SPORAZUMA ZAPRAVO PROIZLAZE IZ PRVOGA. Drugi sporazum glasi: ništa nemojte shvaćati osobno.

Što god se događa oko vas, ne shvaćajte to osobno. Koristeći prethodni primjer, ako vas susretnem na ulici i kažem: »Hej, ti si tako glup«, a da vas ni ne poznam, tu se ne radi o vama; radi se o meni. Ako vi to prihvatite osobno, tada možda vjerujete da ste glupi. Možda razmišljate: »Kako on to zna? Je li vidovit, ili svi mogu vidjeti koliko sam glup?«

Vi to shvaćate osobno jer se slažete s onim što ja govorim. A čim se slažete, otrov se širi kroz vas, i vi ste zarobljeni u snu pakla. Ono što vas je dovelo u zarobljeništvo je ono što nazivamo osobna važnost. Osobna važnost, ili shvaćanje stvari osobno, krajnji je izraz sebičnosti, jer pretpostavljamo da se uvijek radi o »meni«. Tijekom razdoblja našega obrazovanja ili našega pripitomljavanja, uče nas da sve prihvaćamo osobno. Mislimo da smo mi za sve odgovorni. Ja, ja, ja, uvijek ja!

Drugi ljudi ništa ne čine zbog vas. Nego zbog sebe. Svi ljudi žive u svome vlastitome snu, u svome vlastitome umu; u potpuno različitom svijetu od onoga u kojem živite vi. Kad nešto shvatimo osobno, pretpostavljamo da oni znaju kako stvari stoje u našem svijetu, i pokušavamo svoj svijet nametnuti njihovom.

Čak i kad se čini da je nešto jako osobno, čak i kad vas drugi izravno uvrijede, to nije povezano s vama. Ono što govore, ono što čine, i mišljenja koja izgovaraju, u skladu su sa sporazumima koje su napravili u svome umu. Njihovo stajalište proizlazi iz svih onih programiranja koja su primili tijekom pripitomljavanja.

Ako vam netko iznese svoje mišljenje i kaže: »Hej, tako si debeo«, nemojte to shvatiti osobno, jer istina je da se taj čovjek bavi svojim vlastitim osjećajima, uvjerenjima i mišljenjima. Taj vam čovjek pokušava poslati otrov, a ako ga vi osobno shvatite, tada ste uzeli taj otrov i on postaje vaš. Ako stvari shvaćate osobno, postajete lak plijen tim grabežljivcima, tim crnim čarobnjacima. Oni vas lako mogu privući jednim malim mišljenjem i nahraniti vas kojim god otrovom požele, a budući da vi to shvaćate osobno, sve ćete pojesti.

Pojest ćete sav njihov emocionalni otpad, a onda to postaje vaš otpad. Ali ako to ne shvatite osobno, otporni ste i usred pakla. Otpornost prema otrovu usred pakla dar je ovoga sporazuma.

Kad stvari shvaćate osobno, tada se osjećate uvrijeđeni, a vaša je reakcija obrana vaših uvjerenja i stvaranje sukoba. Stvarate veliku nevolju iz sitnice, jer imate potrebu uvijek biti u pravu, a da su svi ostali u krivu. Isto se tako jako trudite biti u pravu namećući im vaša vlastita mišljenja. Na isti način, što god osjećate i činite samo je projekcija vašeg vlastitog osobnog sna, odraz vaših vlastitih sporazuma. Ono što govorite, ono što činite i mišljenja koja imate usklađeni su sa sporazumima koje ste napravili - a ta mišljenja ni na koji način nisu povezana sa mnom.

Meni nije važno što vi mislite o meni, a ja ono što vi mislite ne shvaćam osobno. Kad ljudi kažu: »Miguele, ti si najbolji«, ja to ne shvaćam ozbiljno, kao ni kad kažu: »Miguele, ti si najgori.« Kad ste sretni, znam da ćete mi reći: »Miguele, ti si pravi anđeo!« ali, kad ste na mene ljuti, reći ćete: »O, Miguele, ti si pravi vrag! Gadiš mi se. Kako možeš tako nešto govoriti?« Kako god bilo, to na mene ne utječe, jer ja znam tko sam. Nemam potrebu biti prihvaćen. Nemam potrebu da mi neko drugi kaže: »Miguele, to tako dobro radiš!« ili: »Kako se usuđuješ to učiniti!«

Ne, ja stvari ne shvaćam osobno. Što god vi mislili, što god vi osjećali, ja znam da je to vaš problem, a ne moj. To je način na koji vi vidite svijet. To nije ništa osobno, jer se vi bavite sami sa sobom, a ne sa mnom. Drugi će imati svoje vlastite stavove, prema svom sustavu vjerovanja, tako da se ništa što o meni pomisle zapravo ne odnosi na mene, nego na njih.

Možete mi čak i reći: »Miguele, ono o čemu govoriš nanosi mi bol.« Ali ne nanosi vam bol ono što vam ja govorim; nego imate rane koje sam ja dodirnuo svojim riječima. Vi sami sebi nanosite bol. Ja to ne mogu shvatiti osobno. Ne stoga što vam ne vjerujem, ili što u vas nemam povjerenja, nego stoga što znam da vi svijet gledate drukčijim očima, svojim očima. Vi stvarate cijelu sliku ili film u svojim mislima, vi ste redatelj tog filma, vi ste producent, vi ste glavni glumac. Svi ostali imaju sporedne uloge. To je vaš film.

Način na koji gledate taj film u skladu je sa sporazumima koje ste napravili sa životom. Vaš je stav za vas osoban. To nije ničija druga istina, nego vaša. Tada, ako se naljutite na mene, znam da se to zapravo odnosi na vas. Ja sam vam izgovor da se naljutite. A ljutite se jer ste uplašeni, jer se borite sa strahom. Ako niste uplašeni, sigurno se nećete naljutiti na mene. Ako se ne bojite, sigurno me nećete mrziti. Ako se ne plašite, sigurno nećete biti ljubomorni ili tužni.

Ako živite bez straha, ako volite, tada nema mjesta ni za jedan od tih osjećaja. Ako ne osjećate niti jedan od tih osjećaja, logično je da ćete se osjećati dobro. Kad se osjećate dobro, sve je oko vas dobro. Kad je sve oko vas dobro, u svemu pronalazite radost. Volite sve oko sebe, jer volite sami sebe. Jer se sami sebi sviđate. Jer ste zadovoljni sa sobom. Jer ste sretni u životu. Sretni ste s filmom kojega stvarate, sretni ste sa sporazumima svoga života. Smireni ste, radosni. Živite u stanju blaženstva u kojem je sve prekrasno, i predivno. U tom stanju blaženstva cijelo ste vrijeme u ljubavi sa svim što zapažate.

Štoga ljudi činili, osjećali, mislili ili govorili, ne shvaćajte to osobno. Ako vam kažu kako ste prekrasni, to ne govore zbog vas. Vi znate da ste prekrasni. Nije vam potrebno vjerovati drugim ljudima koji vam kažu da ste prekrasni. Ništa ne shvaćajte osobno. Čak i ako netko uzme pušku i puca vam u glavu, to nije ništa osobno. Čak i kad se radi o takvoj krajnosti.

Čak ni stavovi koje imate o sebi ne moraju uvijek biti istiniti; stoga ono što čujete ne morate u svome umu prihvatiti osobno. Um ima sposobnost da sam sa sobom razgovara, ali isto tako ima sposobnost da čuje obavijest koja mu je dostupna iz drugih carstava. Katkad u mislima začujete glas, i možda se pitate odakle dolazi. Taj glas možda dolazi iz neke druge stvarnosti u kojoj žive bića koja su jako slična ljudskome umu. Tolteci ta bića nazivaju Saveznicima. U Europi, Africi i Indiji nazivaju ih bogovima.

Naš um isto tako postoji na razini bogova. Naš um isto tako živi i u toj stvarnosti i može zamjećivati tu stvarnost. Um vidi očima i tako sagledava ovu budnu stvarnost. Um ne živi

samo u jednoj dimenziji. Mogu se javiti trenuci kad izranjaju zamisli koje nisu nastale u vašem umu, ali vi ih zamjećujete svojim umom. Imate pravo vjerovati ili ne vjerovati tim glasovima, kao što imate pravo ono što vam kažu ne shvatiti osobno. Imamo mogućnost izbora - hoćemo li ili nećemo vjerovati glasovima koje čujemo u svojem vlastitom umu, upravo kao što imamo mogućnost izbora što ćemo vjerovati i sa čim ćemo se složiti u snu Planete.

Um može razgovarati sam sa sobom i slušati sam sebe. Um je podijeljen isto tako kako je podijeljeno vaše tijelo. Upravo kao što kažete: »Imam jednu ruku, i svoju drugu ruku mogu njome protresti i osjetiti je«, tako i um može razgovarati sam sa sobom. Nastaje veliki problem kad tisuću dijelova vašega uma govori istovremeno. To nazivamo mitote, sjećate li se?

Mitote možemo usporediti s velikom tržnicom na kojoj razgovara tisuće ljudi, i istovremeno se cjenkaju. Svatko ima različite misli i osjećaje; svatko ima drugačija stajališta. Programiranja uma - a to su svi oni sporazumi koje smo napravili - ne moraju biti u skladu jedan s drugim. Svaki sporazum je nalik odvojenom živom biću; ima svoju vlastitu osobnost i svoj vlastiti glas. Postoje međusobno suprotstavljeni sporazumi koji se međusobno sukobljavaju sve dok u umu ne nastane veliki rat. Mitote je razlog zbog kojega ljudi jedva da znaju što žele, kako to žele, ili kad to žele. Oni se sami sa sobom ne slažu, jer postoje dijelovi uma koji žele jedno, i drugi dijelovi koji žele uprotno.

Jedan dio uma prigovara određenim mislima i djelima, a drugi dio podržava djela suprotstavljenih misli. Sva ta mala živa bića stvaraju unutarnji sukob, jer su živa i jer svaki od njih ima svoj glas. Tek kad napravimo popis naših sporazuma, otkrit ćemo sve sukobe koji postoje u umu, i konačno ćemo od nereda mitote uspostaviti red.

*

Ništa ne shvaćajte osobno, jer se time otvarate besmislenoj patnji. Ljudi su na različitim razinama i u različitim stupnjevima ovisni o patnji, i podržavamo jedan drugoga u održavanju tih ovisnosti. Ljudi su se složili da će jedan drugome pomoći da pate. Ako imate potrebu da vas netko zloupotrijebi, otkrit ćete kako je jednostavno da vas drugi zloupotrebljavaju. Isto tako, ako ste s ljudima kojima je potrebna patnja, nešto vas nagoni da ih zlostavljate. Kao da na leđima nose oznaku na kojoj piše: »Molim vas, udarite me.« Oni traže opravdanje za svoju patnju. Njihova ovisnost o patnji nije ništa drugo nego sporazum kojega obnavljaju svakoga dana.

Kamo god krenuli, pronaći ćete ljude koji će vam lagati, a kako vaša svjesnost raste, primijetit ćete da isto tako i sami sebi lažete. Ne očekujte da će vam ljudi govoriti istinu, jer i oni isto tako lažu sami sebi. Morate imati povjerenja u sebe i odabrati hoćete li ili nećete vjerovati onome što vam drugi kažu.

Kad druge ljude vidimo zaista onakvima kakvi jesu, a da ih ne shvaćamo osobno, nikada nas ne može povrijediti ono što kažu ili naprave. Čak i ako vam drugi lažu, i to je u redu. Lažu vam jer su uplašeni. Plaše se da ćete otkriti da nisu savršeni. Bolno je skidati tu društvenu masku. Ako drugi ljudi kažu jedno, a rade drugo, vi lažete sami sebi ako ne obraćate pažnju na njihove postupke. Ali ako ste iskreni prema sebi, prištedjet ćete si mnogo bola. Može boljeti kad sebi kažete istinu, ali ne morate se vezati uz bol. Iscjeljenje nije daleko, i samo je pitanje vremena kad će vam biti bolje.

Ako se netko prema vama ne odnosi s ljubavlju i poštovanjem, možete biti sretni ako vas napusti. Ako vas ne napusti, sigurno ćete pretrpjeti mnogo godina patnji s njim. Napuštanje može izazvati kratkotrajnu bol, ali vaše će srce na kraju biti iscijeljeno. Tada možete odabrati ono što doista želite. Otkrit ćete da nemate potrebu vjerovati drugima onoliko koliko imate potrebu vjerovati sebi da ćete pravilno odabrati.

Kad vam postane čvrsta navika da ništa ne shvaćate osobno, izbjeci ćete mnoge uznemirenosti u svome životu. Nestat će vaš bijes, ljubomora i zavist, pa čak će i vaša tuga jednostavno nestati ako stvari ne uzimate osobno.

Ako vam ovaj drugi sporazum postane navikom, otkrit ćete da vas ništa ne može baciti nazad u pakao. Kad ništa ne shvaćate osobno preplavit će vas ogroman osjećaj slobode. Postat ćete otporni prema crnim čarobnjacima, i nikakva čarolija na vas neće moći utjecati, bez obzira koliko bila snažna. Cijeli vas svijet može ogovarati, a ako to ne shvatite osobno, ostat ćete otporni. Netko vam može namjerno poslati osjećajni otrov, ali ako to ne shvatite osobno, nećete ga pojesti. Ako ne uzmete osjećajni otrov, u pošiljatelju će imati još teže djelovanje, ali ne i u vama.

Sigurno uvidate koliko je važan ovaj sporazum. Ako ništa ne prihvaćate osobno, time ćete se osloboditi mnogih navika i rutina koje vas drže zarobljenima u snu pakla, i uzrokuju nepotrebnu patnju. Provodeći ovaj drugi sporazum počinjete razarati desetke sitnih i nezamjetljivih sporazuma koji uzrokuju patnju. A ako vježbate prva dva sporazuma, uništiti ćete sedamdeset i pet posto sitnih, malih, neprimjetnih sporazuma koji vas drže u paklu.

Zapišite ovaj sporazum na papir, i stavite ga na hladnjak da bi vas cijelo vrijeme podsjećao: Ništa ne shvaćajte osobno.

Kako vam taj sporazum počne prelaziti u naviku, više nećete trebati vjerovati onome što drugi učine ili kažu. Trebat će vjerovati samo sebi kako bi mogli pravilno odabirati. Nikada niste odgovorni za djela drugih; odgovorni ste samo za sebe. Kad to doista shvatite, i kad odbijete stvari uzimati ozbiljno, teško da vas mogu povrijediti nemarne primjedbe ili djela drugih.

Ako održavate ovaj sporazum, možete otvorenoga srca putovati cijelim svijetom, i nitko vas ne može povrijediti. Možete reći: »Volim te«, bez straha da će vas netko ismijati ili odbaciti. Možete zatražiti ono što vam je potrebno. Možete reći »Da«, ili možete reći »Ne« - što god izabrali - bez krivnje ili prosuđivanja samoga sebe. Možete odabrati da uvijek slijedite svoje srce. Tada možete biti i usred pakla, pa ipak uvijek osjećati unutarne smirenje i radost. Možete ostati u stanju blaženstva, i pakao na vas neće imati nikakvoga utjecaja.

TREĆI SPORAZUM

Ne pretpostavljajte

TREĆI SPORAZUM GLASI: NE PRETPOSTAVLJAJTE.

Skloni smo o svemu donositi pretpostavke. Problem je s pretpostavkama u tome što vjerujemo da su istinite. Mogli bismo se zakleti da su stvarne. Pretpostavke stvaramo o onome što drugi čine ili misle - to shvaćamo osobno - a tada ih krivimo i za uzvrat im svojom riječju šaljem emocionalni otrov. Stoga, kad god pretpostavljamo, tražimo nevolje. Mi pretpostavljamo, krivo shvaćamo, shvaćamo osobno, i na kraju stvorimo cijelu veliku dramu ni iz čega.

Sva tuge i nevolje vašega života ukorijenjene su u stvaranju pretpostavki i shvaćanju stvari na osoban način. Uzmite si trenutak kako biste razmislili o istinitosti ove izjave. Između ljudi postoji cijeli sustav nadzora koji se temelji na stvaranju pretpostavki i shvaćanju stvari na osoban način. Cijeli je naš san o paklu na tome utemeljen.

Stvaranjem pretpostavki i shvaćanjem na osoban način mi stvaramo mnogo emocionalnog otrova, jer obično počinjemo ogovarati na osnovi svojih pretpostavki. Sjetite se, ogovaranje je način na koji komuniciramo jedan s drugim u snu pakla, i način na koji jedan drugome prenosimo otrov. Budući da smo previše uplašeni da bismo tražili razjašnjenje, mi stvaramo pretpostavke; tada svoje pretpostavke branimo i pokušavamo dokazati kako je netko drugi u krivu. Uvijek je bolje postavljati pitanja, nego stvarati pretpostavke, jer nas pretpostavke vode u patnju.

Opsežna mitote u ljudskom umu stvara velik nered koji nas navodi da sve krivo protumačimo i da sve krivo razumijemo. Mi vidimo samo ono što želimo vidjeti, i čujemo samo ono što želimo čuti. Mi stvari ne zamjećujemo onakve kakve su. Navikli smo sanjati, a bez ikakvoga temelja u stvarnosti. Mi doslovce sanjamo stvari u našoj mašti. Budući da nešto ne razumijemo, stvaramo pretpostavke o značenju, a kad se pokaže istina, mjehurići se našeg sna rasprsnu, i mi otkrijemo da to uopće nije ono što smo mislili.

Evo primjera: hodate ulicom, i ugledate osobu koja vam se sviđa. Ta se osoba okrene prema vama i osmjehne se, a zatim ode. Iz samo tog jednog iskustva možete izvesti mnoštvo pretpostavki. Na tim pretpostavkama možete stvoriti cijelu maštariju. I doista želite vjerovati u tu maštariju i ostvariti je. Iz tih pretpostavki počinjete oblikovati san, i vjerujete: »O, ovoj se osobi doista sviđam.« U vašem se umu počinje stvarati cijeli odnos.

Možda se u toj zemlji mašte zaista i vjenčate. Ali maštarija je u vašem umu, u vašem osobnom snu.

Kad u odnosima stvarate pretpostavke, tada doista tražite nevolje. Često pretpostavljamo kako naši partneri znaju što mi mislimo, i da im ne moramo reći što želimo. Pretpostavljamo da će učiniti ono što želimo, jer nas tako dobro poznaju. Ako ne učine ono što pretpostavljamo da će učiniti, osjećamo se povrijeđeni i kažemo: »Trebao si znati.«

Još jedan primjer: odlučite se udati, i pretpostavljate da vaš partner brak shvaća kao i vi. Tada počnete živjeti zajedno, i otkrijete da to nije istina. To izaziva mnoge sukobe, ali još uvijek ne pokušavate razjasniti svoje osjećaje o braku. Muž dolazi kući s posla; žena je bijesna, a on ne zna što je tome uzrok. Možda je uzrok u tome što je žena nešto pretpostavljala. Ne govoreći mu što želi, pretpostavljala je da je on tako dobro poznaje da će znati što želi, kao da on zna čitati misli. Uznemirila se stoga što on nije ispunio njezina očekivanja. Stvaranje pretpostavki u odnosima vodi u brojne svađe, u mnoštvo poteškoća, mnoštvo nesporazuma s ljudima koje navodno volimo.

U bilo kojoj vrsti odnosa možemo stvoriti pretpostavku da onaj drugi zna što mi mislimo, i da mu ne moramo reći što želimo. On će učiniti ono što mi želimo, jer nas tako dobro poznaje. Ako ne učini to što želimo, ono što pretpostavljamo da bi on trebao učiniti, povrijeđeni smo i mislimo: »Kako si to mogao učiniti? Trebao si znati.« Dakle, mi pretpostavljamo da druga osoba zna što mi želimo. Zbog te se pretpostavke, na kojoj gradimo još nekoliko pretpostavki, razvija cijela drama.

Vrlo je zanimljiv način na koji djeluje ljudski um. Da bismo se osjećali sigurnima, imamo potrebu sve opravdati, objasniti i razumjeti. Imamo milijune pitanja koji traže odgovore, jer ima toliko mnogo stvari koje zaključivanje uma ne može objasniti. Nije važno je li odgovor ispravan; već i samim tim što dobijemo odgovor, osjećamo se sigurnima. Zbog toga stvaramo pretpostavke.

Ako nam drugi ljudi nešto kažu, mi stvaramo pretpostavke, a ako nam ne kažu, mi stvaramo pretpostavke kako bismo ispunili svoju potrebu da nešto saznamo i kako bismo nadomjestili potrebu za komunikacijom. Čak i kad čujemo nešto što ne razumijemo, stvaramo pretpostavke o značenju toga, a tada vjerujemo svojim pretpostavkama. Stvaramo sve vrste pretpostavki, jer nemamo hrabrosti postavljati pitanja.

Najveći dio vremena te pretpostavke stvaramo vrlo brzo i nesvjesno, jer imamo sporazume da komuniciramo na taj način. Složili smo se kako nije sigurno postavljati pitanja; složili smo se da bi, ako nas ljudi vole, trebali znati što želimo ili kako se osjećamo. Kad nešto vjerujemo, pretpostavljamo da smo u pravu, pa bismo čak razorili i odnos samo da obranimo svoj stav.

Pretpostavljamo da svi život shvaćaju onako kako ga mi shvaćamo. Pretpostavljamo da drugi misle onako kako mi mislimo, da osjećaju što i mi osjećamo, da prosuđuju onako kako mi prosuđujemo, da čine zloupotrebu onako kako mi to činimo. To je najveća pretpostavka koju ljudi stvaraju. I zbog toga se plašimo biti onakvi kakvi jesmo u blizini drugih. Stoga što mislimo da će nas i svi ostali osuđivati, mučiti nas, zloupotrebljavati i okrivljavati nas kao što mi sami to činimo sebi. Tako da čak i prije nego ostali ljudi dobiju priliku da nas odbace, mi smo sebe već odbacili. Na taj način djeluje ljudski um.

Mi isto tako stvaramo pretpostavke o sebi, koje stvaraju unutarnje sukobe. »Mislim da sam sposoban to uraditi. «Na primjer, stvarate pretpostavku, a onda otkrijete da to niste u stanju napraviti. Sebe precjenjujete ili podcjenjujete, jer si niste uzeli dovoljno vremena da sami sebi postavljate pitanja i da na njih odgovarate. Možda vam je potrebno da skupite više podataka o određenoj situaciji. Ili možda trebate prestati lagati samima sebi o tome što uistinu želite.

Često se događa da, kad zasnivate odnos s nekim tko vam se sviđa, morate opravdati zašto vam se sviđa ta osoba. Vidite samo ono što želite vidjeti, a nijećete da postoje i stvari koje

vam se kod te osobe ne sviđaju. Lažete sami sebi samo kako biste postigli dojam« da ste u pravu. Tada stvarate pretpostavke, a jedna od njih je, »Moja će ljubav promijeniti ovoga čovjeka«. Ali to nije istina. Vaša ljubav nikoga neće promijeniti. Ako se drugi mijenjaju, to se događa stoga što se žele mijenjati, a ne stoga što ih vi mijenjate. Zatim se između vas dvoje nešto dogodi, i vi ste povrijeđeni. Iznenada uvidate ono što prije niste željeli vidjeti, samo je to sad pojačano vašim emocionalnim otrovom. Sada morate opravdati svoj emocionalni bol i okriviti druge zbog svoga vlastitoga odabira.

Ljubav ne moramo opravdavati; ona postoji ili ne postoji. Prava ljubav znači da ljude prihvaćamo takvima kakvi jesu, i ne pokušavamo ih promijeniti. Ako ih pokušavamo promijeniti, to znači da ih zapravo ne volimo. Naravno, ako odlučite s nekim živjeti, ako sklopite takav sporazum, uvijek je bolje sporazum napraviti s nekim tko je upravo takav kakvim ga vi želite. Pronađite nekoga koga uopće nećete trebati mijenjati. Mnogo je jednostavnije pronaći nekoga tko već jest onakav kakvim ga želite, nego pokušavati promijeniti nekoga drugoga. Isto tako, ta vas osoba mora voljeti upravo takve kakvi jeste, tako da vas uopće ne mora mijenjati. Ako drugi osjećaju da vas moraju promijeniti, to znači da vas zapravo ne vole upravo takve kakvi jeste. Pa zašto biste bili s nekim, ako niste takvi kakvima vas žele?

Moramo biti ono što jesmo, tako da ne moramo pokazivati lažnu sliku. Ako me voliš takvoga kakav sam, »Dobro, uzmi me«. Ako me ne voliš takvoga kakav sam, »Dobro, zbogom. Pronađi nekoga drugoga«. Možda zvuči grubo, ali ovakva vrsta komunikacije znači da su osobni sporazumi koje sklapamo s drugima jasni i besprijekorni.

Samo zamislite dan kad ćete prestati stvarati pretpostavke o svome partneru i, konačno, o svim ostalim ljudima u svome životu. Vaš će se način komuniciranja u potpunosti promijeniti, a vaši odnosi više neće patiti zbog sukoba koje su izazvale pogrešne pretpostavke.

Način kojim se možete zaštititi od stvaranja pretpostavki je postavljanje pitanja. Neka komunikacija bude razumljiva. Ako ne razumijete, pitajte. Imajte hrabrosti postavljati pitanja sve dok vam nije potpuno jasno, pa čak ni tada ne pretpostavljajte da znate sve što se može znati o određenoj situaciji. Kad jednom dobijete odgovor, nećete morati stvarati pretpostavke, jer ćete znati istinu.

Isto tako, podignite svoj glas i zatražite ono što želite. Svi imaju pravo reći vam, »Ne«, ili »Da«, ali vi uvijek imate pravo tražiti. Isto tako, svi imaju pravo pitati vas, a vi imate pravo reći »Da«, ili »Ne«.

Ako nešto ne razumijete, za vas je bolje ako pitate i razjasnite si, umjesto što stvarate pretpostavke. Onoga dana kad prestanete stvarati pretpostavke, komunicirat ćete jasnije i razumljivije, oslobođeni emocionalnoga otrova. Kad ne stvarate pretpostavke, vaša riječ postaje besprijekorna.

Zahvaljujući jasnoj komunikaciji svi će se vaši odnosi promijeniti, ne samo s vašim partnerom, nego i sa svima ostalima. Nećete morati praviti pretpostavke jer će sve postati jasno. To je ono što ja želim; to je ono što vi želite. Ako na taj način komuniciramo, naša riječ postaje besprijekorna. Kad bi svi ljudi mogli na taj način komunicirati, riječima koje su besprijekorne, ne bi bilo ratova, ni nasilja, ni nesporazuma. Svi bi ljudski problemi bili razriješeni samo kad bismo mogli osigurati dobru, jasnu komunikaciju.

To je, dakle, treći sporazum: Ne stvarajte pretpostavke. Lako je to izgovoriti, ali ja razumijem da je teško učiniti. Teško je, jer mi tako često činimo upravo suprotno. Imamo toliko običaja i navika da ih čak nismo niti svjesni. Prvi je korak da postanemo svjesni tih navika, i da shvatimo važnost ovoga sporazuma. Ali shvatiti važnost nije dovoljno. Obavijest ili zamisao tek je puko sjeme u vašem umu. Ono što će doista biti značajno je djelovanje. Djelovanje jača vašu volju, njeguje sjeme, i uspostavlja čvrst temelj na kojem može rasti nova navika. Nakon mnogih ponavljanja, ovi će novi sporazumi postati vaša druga priroda, i vidjet ćete kako vas čarolija vaše riječi preobražava od crnog čarobnjaka u bijeloga.

Bijeli čarobnjak riječ koristi za stvaranje, davanje, dijeljenje i ljubav. Kad vam ovaj sporazum postane navika, cijeli će vaš život biti potpuno preobražen.

Kad preobrazite cijeli svoj san, u vašem će se životu početi događati čarolije. Ono što vam je potrebno samo će vam doći, jer se duh kroz vas slobodno kreće. To je vladanje namjerom, vladanje duhom, ovladavanje ljubavlju, ovladavanje zahvalnošću, ovladavanje životom. To je cilj Tolteka. To je put prema osobnoj slobodi.

ČETVRTI SPORAZUM

Uvijek dajte sve ob sebe

POSTOJI JOŠ SAMO JEDAN SPORAZUM, ALI TAJ OMOGUĆUJE ostalima da postanu duboko ukorijenjene navike. Četvrti sporazum govori o djelovanju prvih triju: Uvijek dajte sve od sebe.

Pod bilo kakvim okolnostima uvijek dajte sve od sebe, ništa više i ništa manje. Ali pamтите da će se ono najbolje mijenjati iz trenutka u trenutak. Sve je uvijek živo i uvijek se mijenja, tako da će ono najbolje što date od sebe katkad biti visoke kakvoće, a neki drugi put neće biti tako dobro. Kad se ujutro probudite osvježeni i puni energije, ono najbolje bit će bolje nego kad ste navečer umorni. Razlikovat će se i s obzirom na zdravlje ili bolest, trijezno stanje ili stanje pijanstva. Ono najbolje što dajete ovisit će o tome osjećate li se dobro i sretno, ili ste uznemireni, ljutiti ili ljubomorni.

Vašim svakodnevnim raspoloženjima ono najbolje može se mijenjati iz trenutka u trenutak, iz sata u sat, iz dana u dan. Isto će se tako mijenjati tijekom vremena. Kako vam ova četiri nova sporazuma postaju navika, vaše će najbolje bivati bolje nego je bilo prije.

Bez obzira na kakvoću, i dalje dajte sve od sebe - ni više ni manje od najboljega. Ako se teškom mukom trudite da pružite još više od onoga što najbolje možete, potrošit ćete više energije nego je to potrebno, i na kraju to neće biti dovoljno. Kad pretjerujete, osiromašujete svoje tijelo i radite protiv sebe, pa će vam trebati više vremena kako biste postigli svoju svrhu. Ali ako dajete manje od onoga što možete, bit ćete podložni grizodušju, prosuđivanju samoga sebe, krivnji i žaljenju.

Samo dajte sve od sebe - u bilo kojim okolnostima svojega života. Nije važno jeste li bolesni ili umorni, ako uvijek dajete najbolje od sebe nikada se nećete prosuđivati. A ako ne prosuđujete sami sebe, nećete patiti od krivnje, stida i samokažnjavanja. Ako uvijek dajete sve od sebe, raščinit ćete veliku čaroliju pod kojom ste živjeli.

Živio je jednom čovjek koji je želio nadići svoju patnju, pa je stoga otišao u budistički hram kako bi pronašao učitelja koji bi mu pomogao. Otišao je učitelju i upitao ga: »Učitelju, ako meditiram četiri sata tjedno, koliko će mi vremena trebati da nadiđem patnju?«

Učitelj ga je pogledao i rekao: »Ako meditiraš četiri sata dnevno, možda ćeš za deset godina nadići.«

Misleći da bi mogao i bolje, muškarac reče: »O, učitelju, a ako meditiram osam sati dnevno, koliko će mi onda vremena trebati da bih je nadišao?«

Učitelj ga pogleda i reče, »Ako meditiraš osam sati dnevno, za dvadeset ćeš godina možda nadići.«

»Ali zašto bi mi trebalo više vremena ako bih više meditirao?« upita čovjek.

Učitelj odgovori: »Ti nisi ovdje stoga da bi žrtvovao svoju radost ili svoj život. Ovdje si da bi živio, da bi bio sretan i da bi volio. Ako tijekom dva sata meditacije možeš dati sve od sebe, a ti umjesto toga meditiraš osam sati, samo ćeš se umoriti, nećeš shvatiti smisao i nećeš uživati u svome životu. Daj sve od sebe, i možda ćeš naučiti da bez obzira koliko dugo meditiraš, možeš živjeti, voljeti i radovati se.«

*

Pružajući sve od sebe, živjet ćete snažno svoj život. Bit ćete produktivni, bit ćete dobri prema sebi, jer ćete se davati svojoj obitelji, svojoj zajednici, svemu. Ali tijekom takve djelatnosti osjećat ćete se vrlo sretni. Kad god dajete najbolje od sebe, vi djelujete. Dati sve od sebe znači nešto poduzeti jer to volite, a ne stoga što očekujete nagradu. Većina ljudi čini upravo suprotno: nešto učine samo kad očekuju nagradu, a ne uživaju u djelu. I to je razlog zbog kojega ne daju sve od sebe.

Na primjer, većina ljudi svaki dan ide na posao razmišljajući samo o danu isplate i o novcu kojeg će dobiti za rad kojeg obavlja. Jedva čekaju petak ili subotu, dan kad dobivaju novac i kad mogu biti slobodni. Oni rade zbog nagrade, a posljedica je da se odupiru radu. Pokušavaju izbjeći djelo i stoga ono postaje sve teže, a oni ne daju sve od sebe.

Cijeli tjedan teško rade, muče se s poslom, muče se s djelom, ne stoga što im se to sviđa, nego stoga što osjećaju da tako moraju. Moraju raditi, jer moraju platiti najamninu, jer moraju održavati svoju obitelj. Neprestano su osujećeni, a kad prime svoj novac, tada su nesretni. Mogu se dva dana odmarati, raditi ono što žele raditi, i što rade? Pokušavaju pobjeći. Opijaju se jer sami sebe ne vole. Ne vole ni svoj život. Kad ne volimo sebe onakvima kakvi jesmo, tada postoji mnogo načina na koje se možemo povrijediti.

S druge strane, ako se prihvatite rada samo zbog njega samog, ne očekujući nagradu, otkrit ćete da uživate u svakoj djelatnosti koju obavljate. Nagrade će stići, ali vi niste za njih vezani. Mogli biste čak dobiti više nego ste mogli i sanjati, i to stoga što ne očekujete. Ako volimo ono što radimo, ako uvijek dajemo sve od sebe, tada doista uživamo u životu. Zabavljamo se, nije nam dosadno, ne osjećamo se osujećenima.

Kad dajete sve od sebe, sudcu ne dajete priliku da vas okrivljuje ili optužuje. Ako ste dali sve od sebe, a sudac vas pokušava osuditi prema vašoj Knjizi zakona, vi već imate odgovor: »Dao sam sve od sebe.« Nema žaljenja. Zato uvijek činimo najbolje što možemo. Ovaj sporazum nije lako održati, ali ovaj će vas sporazum doista osloboditi.

Čineći najbolje što možete, učite prihvaćati sami sebe. Ali morate biti svjesni i učiti iz svojih pogrešaka. Učiti iz pogrešaka znači da vježbate, pošteno promatrate rezultate i nastavljate vježbati. To povećava vašu svjesnost.

Kad radite najbolje što možete to ne nalikuje poslu, jer uživate u svemu što radite. Kad uživate u obavljanju posla ili kad radite tako da to neće izazvati negativne posljedice, vi znate da radite najbolje što možete. Tako radite jer tako želite raditi, ne zato što tako morate raditi, ne zbog toga što pokušavate udovoljiti sudcu, i ne zato što pokušavate udovoljiti drugim ljudima.

Ako nešto radite stoga što morate, tada ni na koji način ne možete raditi najbolje što možete. Ne, vi dajete sve od sebe, jer kad cijelo vrijeme dajete sve od sebe, to u vama izaziva radost. Kad dajete sve od sebe samo zbog zadovoljstva, vi radite jer uživate u tom radu.

Kad radite, onda živite ispunjenim životom. Nerad je način kojim niječemo život. Nerad znači sjediti ispred televizije svakoga dana, godinama, jer se plašite biti živi i riskirati da izrazite tko ste. Izražavati se, znači nešto poduzeti. U glavi možete imati mnogo veličanstvenih zamisli, ali ono što je važno je djelatnost. Ako ne djelujete prema zamisli, neće biti ostvarenja, ni rezultata, ni nagrade.

Dobar primjer za to proizlazi iz priče o Forrestu Gumpu. On nije imao velikih zamisli, ali je djelovao. Bio je sretan, jer je uvijek, štogod radio, davao sve od sebe. Bio je bogato nagrađen, uopće ne očekujući nagradu. Djelovati znači živjeti. To znači riskirati i izaći i izraziti svoj san. To se razlikuje od nametanja svoga sna nekome drugome, jer svi imaju pravo izražavati svoj san.

Veličanstvena je navika raditi najbolje što možete. U svemu što činim i osjećam, ja dajem sve od sebe. Davati sve od sebe postao je obred moga života, jer sam ja odabrao da od toga napravim obred. To je uvjerenje nalik bilo kojem drugom uvjerenju koje odaberem. Od svega stvaram obred, i uvijek dajem sve od sebe. Za mene je i tuširanje obred, i tom djelatnošću ja svome tijelu govorim koliko ga volim. Osjećam vodu na svome tijelu i uživam. Radim najbolje što mogu kako bih nešto pružio svome tijelu, i kako bih prihvatio ono što mi moje tijelo daruje.

U Indiji se obavlja obred zvan puđa. U tom obredu ljudi uzimaju kipove koji predstavljaju Boga u mnogim različitim oblicima i kupaju ih, hrane ih, obasipaju ih ljubavlju. Čak tim kipovima pjevuše mantre. Sam kip nije važan. Ono što je važno je način na koji provode taj obred, način na koji kažu: »Ja Te volim, Bože.«

Bog je život. Bog je život u djelovanju. Najbolji način na koji Bogu možete reći da ga volite je život u kojem dajete sve od sebe. Najbolji način na koji Bogu možete reći da ga volite je otpuštanje prošlosti i život u sadašnjem trenutku, upravo ovdje i sada. Štogod da vam život oduzima, otpustite. Kad se predate i otpustite prošlost, dozvoljavate si da u tom trenutku budete u potpunosti živi. Otpuštanje prošlosti znači da možete uživati u snu koji se upravo sada događa.

Ako živite u proteklom snu, vi ne uživate u onome što se događa upravo sada, jer ćete uvijek željeti da bude drukčiji nego što je. Nema vremena da osjećate kako vam bilo tko ili bilo što nedostaje, jer ste živi. Ako ne uživate u onome što se upravo sada događa, to znači da živite u prošlosti i da ste samo napola živi. To vodi u samosažaljenje, patnju i suze.

Rođeni ste s pravom da budete sretni. Rođeni ste s pravom da volite, da uživate i da dijelite svoju ljubav. Vi ste živi, stoga uzmite svoj život i uživajte u njemu. Ne opirite se protoku života kroz vas, jer to Bog prolazi kroz vas. Već i samo vaše postojanje dokazuje postojanje Boga. Vaše postojanje dokazuje postojanje života i energije.

Mi ništa ne moramo znati niti dokazivati. Važno je samo postojati, preuzeti rizik i uživati u životu. Recite »Ne«, kad želite reći »Ne«, a »Da«, kad želite reći »Da«. Imate pravo biti vi sami. Vi sami možete biti samo kad dajete najbolje od sebe. Kad ne dajete sve od sebe, vi

nijećete svoje pravo da budete vi sami. To je sjeme koje biste doista u svome umu trebali njegovati. Ne treba vam znanje, niti veličanstvene filozofske zamisli. Ne treba vam prihvaćanje drugih. Vi svoju vlastitu božanstvenost izražavate tako što ste živi i tako što volite sebe i druge. To je izraz Boga koji kaže: »Hej, volim te.«

Prva će tri sporazuma biti djelotvorna samo ako radite najbolje što možete. Ne očekujte da ćete uvijek biti u stanju svoju riječ održati besprijekornom. Vaše su navike previše snažno i prečvrsto ukorijenjene u vašemu umu. Ali dajte sve od sebe. Ne očekujte da nikada ništa nećete shvatiti osobno; samo dajte sve od sebe. Ne očekujte da nikada nećete napraviti nekakvu pretpostavku, ali svakako možete učiniti najbolje što možete.

Dajući sve od sebe, navike zloupotrebljavanja svoje riječi, shvaćanje stvari na osoban način, i stvaranje pretpostavki, s vremenom će postajati sve slabije i sve rjeđe. Nema potrebe da prosuđujete sami sebe, da se osjećate krivima, ili da sami sebe kažnjavate ako ne možete održati te sporazume. Ako radite najbolje što možete, osjećat ćete se dobro čak i ako još uvijek stvarate pretpostavke, ako još uvijek stvari shvaćate osobno, i ako vaša riječ još uvijek nije besprijekorna.

Ako uvijek dajete sve od sebe, uvijek ponovo, postat ćete majstor preobrazbe. Majstorom postajete kroz iskustvo. Vi ćete postati majstor ako dajete sve od sebe. Sve što ste ikada naučili, naučili ste ponavljanjem. Naučili ste pisati, voziti automobil, pa čak i hodati, tako što ste ponavljali. Vi ste majstor u svome jeziku jer ste vježbali. Važno je djelovati.

Ako radite najbolje što znate u potrazi za osobnom slobodom, u potrazi za ljubavlju prema sebi, otkrit ćete da je samo pitanje vremena prije nego pronađete ono što tražite. Nije stvar u tome da trebate sanjariti ili satima sjediti u meditaciji sanjajući. Trebate ustati i biti čovjek. Trebate poštovati muškarca ili ženu u sebi. Poštujte svoje tijelo, uživajte u svome tijelu, volite svoje tijelo, hranite, kupajte i iscjeljujte svoje tijelo. Vježbajte i činite ono što je vašemu tijelu ugodno. To je puđa vašemu tijelu, a to je komunikacija između vas i Boga.

Ne morate obožavati kipove Djevice Marije, Krista ili Buddhe. Možete ako želite; ako vam je to ugodno, tako i činite. Vaše je vlastito tijelo očitovanje Boga, i ako poštujete svoje tijelo, za vas će se sve promijeniti. Kad pružate ljubav svakome dijelu svoga tijela, u svoj um sijete sjeme ljubavi, a kad to sjeme izraste, beskrajno ćete voljeti, poštovati i štovati svoje tijelo.

Tada svaki čin postaje obred kojim štujete Boga. Nakon toga je sljedeći korak štovanje Boga svakom mišlju, svakim osjećajem, svakim uvjerenjem, Čak i ono što je »dobro« ili »loše«. Svaka misao postaje komunikacija s Bogom, a vi ćete živjeti u snu u kojemu nema mjesta prosudbama, žrtvovanju; bit ćete slobodni od ogovaranja i zloupotrebljavanja samoga sebe.

Kad poštujete sva ova četiri sporazuma zajedno, ni u kom slučaju nećete živjeti u paklu. Ni u kom slučaju. Ako je vaša riječ besprijekorna, ako ništa ne shvaćate osobno, ako ne stvarate pretpostavke, ako uvijek radite najbolje što možete, tada ćete živjeti prekrasnim životom. U potpunosti ćete nadzirati svoj život.

Četiri sporazuma suština su vještine preobrazbe, koja je bila jedna od vještina Tolteka. Pakao pretvarate u raj. San Planete preobražavate u vaš osobni san raja. Znanje je ondje; samo čeka kad ćete ga upotrijebiti. Četiri su sporazuma ondje; samo morate usvojiti te sporazume i poštovati njihovo značenje i moć.

Samo dajte sve od sebe u poštovanju ovih sporazuma. Danas možete napraviti ovaj sporazum: »Odabrao sam da ću poštovati Četiri sporazuma.« Tako su jednostavni i logični da ih i dijete može razumjeti. Ali morate imati jako snažnu volju, jako snažnu volju kako biste održali te sporazume. Zašto? Jer kamo god krenemo, otkrivamo da nam je put prepun zapreka. Svi pokušavaju potkopati našu odanost tim novim sporazumima, a sve oko nas je usmjereno na to da ih uništi. Nevolja je u svim ostalim sporazumima koji su dio sna Planete. Ti su sporazumi živi, i vrlo su snažni.

Zato morate biti veliki lovac, veliki ratnik koji ta Četiri sporazuma može braniti svojim životom. O njima ovisi vaša sreća, vaša sloboda, cjelokupni vaš način života. Cilj je ratnika nadići ovaj svijet, pobjeći od ovoga pakla, i nikada se više ne vratiti. Kao što nas uče Tolteci, nagrada je nadilaženje ljudskoga iskustva patnje; nagrada je u tome što postajemo Božjim utjelovljenjem. To je nagrada.

Zaista trebamo iskoristiti svaki djelić moći koju imamo kako bismo uspjeli održati te sporazume. Ja u početku nisam očekivao da ću uspjeti. Mnogo sam puta pogriješio, ali sam uvijek ponovo nastavljao. I ponovo bih pogriješio, i opet nastavljao. Nisam sažalijevao samoga sebe. Ni u kom se slučaju nisam sažalijevao. Rekao sam: »Ako pogriješim, dovoljno sam snažan, dovoljno sam inteligentan da bih ipak mogao uspjeti!« I ponovo bih pokušavao. Pogriješio bih i ponovo pokušavao, i svaki je put bilo sve jednostavnije i jednostavnije. Pa ipak, u početku bijaše tako teško, tako složeno.

Dakle, ako pogriješite, nemojte se osuđivati. Nemojte svome sucu pružiti to zadovoljstvo da vas pretvori u žrtvu. Ne budite strogi prema sebi. Ustanite i ponovo izrecite sporazum. »Dobro, prekršio sam svoj sporazum da će moja riječ biti besprijekorna. Počinjem ispočetka. Četiri ću sporazuma održavati samo danas. Danas će moja riječ biti besprijekorna, danas ništa neću shvaćati osobno, neću stvarati pretpostavke, i radit ću najbolje što mogu.«

Ako prekršite sporazum, ponovo počnite sutra, a zatim ponovo sljedećega dana. U početku će biti teško, ali svakoga će dana biti sve jednostavnije i jednostavnije, sve dok jednoga dana ne otkrijete da vašim životom upravljaju Četiri sporazuma. I iznenadit ćete se kako se vaš način života promijenio.

Ne morate biti religiozni, niti morate svaki dan ići u crkvu. Vaša ljubav i samopoštovanje rastu neprestano. Vi to možete učiniti. Ako sam mogao ja, i vi ćete isto tako moći. Ne brinite o budućnosti; zadržite pažnju na današnjemu danu i ostanite u sadašnjem trenutku. Živite samo dan po dan. Uvijek radite najbolje što možete da biste održali ta Četiri sporazuma, i uskoro će vam to biti sasvim jednostavno. Danas je početak novoga sna.

TOLTEČKI PUT PREMA SLOBODI

Uništavanje starih sporazuma

SVI GOVORE O SLOBODI. RAZLIČITI SE NARODI, RAZLIČITE rase, različite zemlje širom svijeta bore za slobodu. Ali što je sloboda? U Americi govorimo u životu u slobodnoj zemlji.

Ali jesmo li doista slobodni? Jesmo li slobodni biti ono što doista jesmo? Odgovor glasi: »Ne, mi nismo slobodni.« Prava se sloboda odnosi na ljudski duh - to je sloboda da budemo oni što doista jesmo.

Tko nam ne dozvoljava da budemo slobodni? Krivimo vladu, vrijeme, svoje roditelje, religiju, Boga. Tko nam doista ne dopušta da budemo slobodni? Mi sami sebe sprečavamo. Što to zaista znači biti slobodan?

Katkad se vjenčamo, a onda kažemo da smo izgubili slobodu, zatim se razvedemo, a ipak još uvijek nismo slobodni. Što nas sprečava? Zašto ne možemo biti mi sami? Prisjećamo se davnih vremena kad smo bili slobodni i kad smo voljeli tu slobodu, ali smo zaboravili što sloboda doista znači.

Kad vidimo dijete od dvije ili tri, možda i četiri godine, to je slobodan čovjek. Zašto je to ljudsko biće slobodno? Jer čini sve što želi učiniti. To je ljudsko biće potpuno divlje. Upravo kao cvijet, drvo ili životinja koja nije pripitomljena - divlja! A ako promatramo djecu od dvije godine, uvidjet ćemo da najveći dio vremena ta djeca imaju velik osmijeh na licu, da se zabavljaju. Oni istražuju svijet. Ne plaše se igrati. Uplaše se kad su povrijeđeni, kad su gladni, kad neke njihove potrebe nisu ispunjene, ali ne brinu o prošlosti, ne brinu o budućnosti, i žive samo u sadašnjem trenutku.

Jako mala djeca ne plaše se izraziti ono što osjećaju. Tako su prepuna ljubavi da ako primijete ljubav, pretopit će se u nju. Uopće se ne plaše ljubavi. To je opis normalnog ljudskoga bića. Kao djeca se ne plašimo budućnosti, niti se stidimo prošlosti. Naša je normalna ljudska sklonost da uživamo u životu, da se igramo, da istražujemo, da budemo sretni, da volimo.

Ali što se dogodilo s odraslim ljudskim bićima? Zašto su oni toliko različiti? Zašto mi nismo divlji? Sa stajališta žrtve mogli bismo reći da nam se nešto dogodilo, a sa stajališta ratnika mogli bismo reći da je ono što nam se dogodilo normalno. Ono što se dogodilo je da imamo Knjigu zakona, velikoga suca i žrtvu, i da oni upravljaju našim životom. Mi više nismo slobodni, jer nam sudac, žrtva i sustav uvjerenja ne dopuštaju da budemo ono što doista jesmo. Kad je naš um jednom programiran svim tim smećem, mi više nismo sretni.

Taj je lanac prenošenja učenja od čovjeka do čovjeka, od naraštaja do naraštaja, u ljudskome društvu savršeno normalan. Ne trebate kriviti svoje roditelje što su vas naučili da budete nalik njima. Što su vas drugo mogli učiti osim onoga što i sami znaju? Radili su najbolje što su mogli, a ako su vas zloupotrebljavali, bilo je to zbog njihovog vlastitog pripitomljavanja, zbog

njihovih vlastitih strahova, njihovih vlastitih uvjerenja. Oni ni na koji način ne upravljaju programiranjem koje su primili, tako da se i nisu mogli drukčije ponašati.

Nema potrebe kriviti svoje roditelje ili bilo koga tko vas je u vašemu životu zloupotrebjavao, uključujući i samoga sebe. Ali vrijeme je zaustaviti tu zloupotrebu. Vrijeme je osloboditi se sučevoga nasilja mijenjanjem temelja svojih vlastitih sporazuma. Vrijeme je osloboditi se uloge žrtve.

Vaše pravo ja još je uvijek maleno dijete koje nikada nije odraslo: Katkad, dok se zabavljate ili igrate, kad ste sretni, kad slikate ili pišete poeziju ili svirate glasovir, ili se izražavate na neki drugi način, to malo dijete izađe na površinu. To su najsretniji trenuci vašega života - kad se pojavi vaše pravo ja, kad ne brinete o prošlosti niti se plašite budućnosti. Nalik ste djetetu.

Ali postoji nešto što sve to mijenja, a to su odgovornosti. Sudac kaže: »Čekaj malo, ti si odgovoran, ti obavljaš poslove, imaš svoj posao, moraš ići u školu, moraš zarađivati za život.« Prisjećamo se svih tih odgovornosti. Lice nam se promijeni i ponovo postaje ozbiljno. Ako promatrate djecu dok se igraju da su odrasli, vidjet ćete da se njihova malena lica mijenjaju. »Pretvarajmo se da sam ja odvetnik«, i istoga se trena njihova lica mijenjaju; pojavljuje se lice odrasloga. Odemo u sud i tamo ugledamo takvo lice - a to je naše lice. Mi smo još uvijek djeca, ali smo izgubili svoju slobodu.

Sloboda za kojom tragamo je sloboda da budemo mi sami, da izražavamo sebe. Ali ako promotrimo svoj život, vidjet ćemo da najveći dio vremena radimo nešto samo da bismo udovoljili drugima, samo da bi nas drugi prihvatili, umjesto da svoj život živimo tako da udovoljimo sebi. To je ono što se dogodilo našoj slobodi. A u našem društvu i u svim društvima širom svijeta zapažamo da je na svaku tisuću ljudi, devet stotina devedeset i devet njih potpuno pripitomljeno.

Najgore od svega je to što najveći dio nas čak nije ni svjestan da nije slobodan. U nama postoji nešto što nam šapće da nismo slobodni, ali mi ne razumijemo što je to, i zašto nismo slobodni.

Nevolja je u tome što najveći dio ljudi živi svoj život, a da nikada ne otkrije da sudac i žrtva vladaju njegovim umom, i da stoga nemaju mogućnosti za slobodu. Prvi je korak prema osobnoj slobodi svjesnost. Da bismo postali slobodni potrebno je da budemo svjesni kako nismo slobodni. Da bismo razriješili problem potrebno je da ga postanemo svjesni.

Svjesnost je uvijek prvi korak, jer ako niste svjesni, ništa ne možete promijeniti. Ako niste svjesni da je vaš um prepun povreda i emocionalnog otrova, ne možete početi čistiti i iscjeljivati rane, pa će se vaša patnja nastavljati.

Nema razloga za patnju. Kad ste svjesni možete se pobuniti i reći: »Sada je dosta!« Možete pronaći način na koji ćete iscijeliti i preobraziti svoj osobni san. San Planete samo je san. Čak nije ni stvaran. Ako zakoračite u san i počnete ispitivati svoja uvjerenja, otkrit ćete da najveći dio uvjerenja koja su vas dovela do ranjenoga uma čak nisu ni istinita. Otkrit ćete da ste sve te godine patili ni za Što. Zašto? Jer je sustav uvjerenja koji je ubačen u vaš um utemeljen na lažima.

Stoga je za vas važno da ovladate svojim vlastitim snom; stoga Tolteci postaju majstorima sanjanja. Vaš je život očitovanje vašega sna; to je umjetnost. A vi svoj život možete promijeniti ako ne uživete u snu. Majstori sanjanja od života stvaraju umjetničko djelo; upravljaju svojim snom praveći odabir. Sve ima svoje posljedice, a majstor je sna svjestan posljedica.

Biti Toltek način je života. U takvome životu nema vođa niti sljedbenika, nego postoji samo vaša vlastita istina prema kojoj vi živite. Toltek postaje mudar, postaje divlji, postaje ponovo slobodan.

Tri su umješnosti koje ljude vode da postanu Tolteci. Prva je ovladavanje svjesnošću. To znači biti svjestan toga tko smo zaista mi, sa svim popratnim mogućnostima. Druga je ovladavanje preobrazbom - kako se mijenjati, kako se osloboditi pripitomljavanja. Treća je ovladavanje namjerom. S toltečkog stajališta namjera je onaj dio života koji omogućuje preobrazbu energije; to je živo biće koje beskrajno obuhvaća svu energiju, ono biće koje nazivamo »Bogom«. Namjera je sam život; to je bezuvjetna ljubav. Umješnost namjere je stoga umješnost života.

Kad govorimo o toltečkom putu prema slobodi, otkrit ćemo da Tolteci imaju potpuni vodič kojom će se osloboditi pripitomljavanja. Suca, žrtvu i sustav uvjerenja uspoređuju s nametnikom koji napada ljudski um. S toltečkoga stajališta svi su pripitomljeni ljudi bolesni. Bolesni su jer nametnik nadzire njihov um i njihov mozak. Hrana tome nametniku su negativni osjećaji koji se rađaju iz straha.

Ako promotrimo opis nametnika, otkrit ćemo da je nametnik živo biće koje živi od drugih živih bića, koje im oduzima njihovu energiju, a da im ništa korisno ne pruža zauzvrat, i koji malo po malo nanosi bol domaćinu. Sudac, žrtva i sustav uvjerenja jako se dobro uklapaju u taj opis. Oni zajedno čine živo biće načinjeno od psihičke ili osjećajne energije, a ta je energija živa. Naravno da to nije materijalna energija, ali ni osjećaji nisu materijalna energija. Naši snovi isto tako nisu materijalna energija, pa ipak znamo da postoje.

Jedna od djelatnosti mozga je preobrazba materijalne u emocionalnu energiju. Naš je mozak tvornica osjećaja. A rekli smo da je glavna djelatnost uma sanjanje. Tolteci vjeruju da nametnici - sudac, žrtva i sustav uvjerenja - vladaju vašim umom; upravljaju vašim osobnim snom. Nametnik sanja u vašem umu i svoj život živi u vašem tijelu. Nametnik se hrani osjećajima koji proizlaze iz straha, a posebno mu pogoduju drame i patnja.

Sloboda za kojom tragamo je sloboda da koristimo naš vlastiti um i tijelo, da živimo svoj vlastiti život, umjesto život koji pripada sustavu uvjerenja. Kad otkrijemo da umom vladaju sudac i žrtva, a da smo pravi »mi« stjerani u ugao, imamo samo dva izbora. Jedna je mogućnost da nastavimo živjeti kao i dosada, da se predamo sucu i žrtvi, da živimo san Planete. Druga je mogućnost da učinimo ono što smo činili kao djeca kad su nas roditelji pokušavali pripitomiti. Možemo se pobuniti i reći: »Ne!« Nametniku možemo objaviti rat, rat protiv suca i žrtve, rat za našu neovisnost, rat kojim ćemo osvojiti pravo da koristimo svoj vlastiti um i svoj vlastiti mozak.

Zato se u svim šamanističkim tradicijama u Americi, od Kanade do Argentine, ljudi nazivaju ratnicima, jer su u ratu protiv nametnika uma. To je pravo značenje ratnika. Ratnik je onaj koji se buni protiv navale nametnika. Ratnik se buni i objavljuje rat. Ali biti ratnik, ne znači da

ćemo uvijek pobijediti u ratu; možemo pobijediti, a možemo i izgubiti, ali uvijek radimo najbolje što možemo i barem imamo mogućnost da opet budemo slobodni. Odabir takvoga puta pruža nam barem dostojanstvo pobune, i jamči nam da nećemo biti bespomoćne žrtve svojih vlastitih hirovitih osjećaja ili otrovnih osjećaja drugih ljudi. Čak i ako se prepustimo neprijatelju - nametniku - nećemo biti među onim žrtvama koje nisu uzvratile udarac.

U najboljem slučaju to što nastojimo biti ratnik pruža nam mogućnost da nadržavamo san Planete, i da svoj osobni san promijenim u san kojega možemo nazvati rajskim. Upravo kao i pakao, raj je mjesto koje postoji u našem umu. To je mjesto radosti, mjesto na kojemu smo sretni, gdje smo slobodni voljeti i biti onakvi kakvi doista jesmo. Raj možemo doseći dok smo još živi; ne moramo čekati do smrti. Bog je uvijek prisutan, a kraljevstvo je nebesko posvuda, ali ponajprije trebamo imati oči i uši da bismo vidjeli i čuli tu istinu. Trebamo se osloboditi nametnika.

Nametnika možemo usporediti s čudovištem od tisuću glava. Svaka je nametnikova glava jedan od strahova koje gajimo. Ako želimo biti slobodni, moramo uništiti nametnika. Jedno je od rješenja napasti jednu po jednu glavu, što znači suočiti se sa svakim svojim strahom, jednim za drugim. To je polagan proces, ali djeluje. Svaki put kad se suočimo s jednim od strahova bit ćemo malo slobodniji.

Drugi je pristup u tome da prestanemo hraniti nametnika. Ako mu ne dajemo dovoljno hrane, izgadnit ćemo ga do smrti. Da bismo to učinili, moramo steći nadzor nad svojim osjećajima, moramo se suzdržavati da ne podržavamo osjećaje koji proizlaze iz straha. To je lako reći, ali je jako teško učiniti. Teško je stoga što sudac i žrtva nadziru naš um.

Treća je mogućnost nazvana inicijacija smrti. Inicijacija smrti postoji u mnogim tradicionalnim i ezoteričnim školama diljem svijeta. Pronašli smo je u Egiptu, Indiji, Grčkoj i Americi. To je simbolična smrt koja ubija nametnika a da ne nanosi štetu našem fizičkom tijelu. Kad mi simbolički »umremo«, umrijeti mora i nametnik. To je brži put nego prethodna dva, ali je još teži. Potrebno nam je mnogo hrabrosti da bismo se suočili s anđelom smrti. Moramo biti vrlo snažni.

Hajde da pobliže promotrimo ova rješenja.

UMIJEĆE PREOBRAZBE: SAN DRUGE POZORNOSTI

Naučili smo da je san kojega sada proživljavamo posljedica vanjskoga sna koji je privukao našu pozornost i koji nas hrani svojim uvjerenjima. Proces pripitomljavanja mogao bi se nazvati snom prve pozornosti, jer je tim procesom naša pozornost prvi put bila upotrijebljena da bi stvorila prvi san našega života.

Jedan od načina na koji možete promijeniti svoja uvjerenja je taj da se usredotočite na sve te sporazume i uvjerenja, i da promijenite sporazume koje ste napravili sami sa sobom. Na taj način vi svoju pozornost koristite i drugi put, tako stvarajući san druge pozornosti ili novi san.

Razlika je u tome što više niste nevini. Kad ste bili dijete to nije bila istina; vi niste imali izbora. Ali više niste dijete. Sada je do vas da odaberete u što vjerovati, a u što ne vjerovati. Možete odabrati vjerovati u bilo što, a to uključuje i vjeru u sebe.

Prvi je korak da postanete svjesni magle koja obavija vaš um. Morate postati svjesni da cijelo vrijeme sanjate. Samo s tom svjesnošću imate mogućnost preobraziti svoj san. Ako ste svjesni da je cijela drama vašega života posljedica onoga u što vjerujete, a da ono u što vjerujete nije stvarno, tada to možete početi mijenjati. Međutim, da biste doista promijenili svoja uvjerenja potrebno je da svoju pozornost usmjerite na ono što biste željeli promijeniti. Morate znati koje sporazume želite promijeniti, a tek ih tada možete početi mijenjati.

Sljedeći korak je razvijanje svjesnosti o svim samoograničavajućim, na strahu utemeljenim uvjerenjima koji u vama uzrokuju nesreću. Napravite popis svega u što vjerujete, svih sporazuma, i na taj način počinjete preobrazbu. Tolteci su to nazivali umjetnošću preobrazbe, a to je doista prava umjetnost. Umjetnost preobrazbe možete postići mijenjanjem sporazuma utemeljenih na strahu, zbog kojih patite, i ponovnim programiranjem svoga vlastitoga uma, na svoj vlastiti način. Jedan od načina na koji to možete učiniti je istraživanje i usvajanje alternativnih uvjerenja kao što su Četiri sporazuma.

Odluka da usvojite Četiri sporazuma je objava rata kako biste ponovo osvojili svoju slobodu i oslobodili se nametnika. Četiri sporazuma pružaju vam mogućnost da prekinete emocionalnu bol, a to vam može otvoriti vrata koja vas uvode u uživanje u životu i početak novoga sna. Do vas je da istražite mogućnosti svoga sna, ako vas to zanima. Četiri su sporazuma stvorena kako bi vam pomogli u Umijeću preobrazbe, kako bi vam pomogli da raskinete ograničavajuće sporazume, steknete veću osobnu moć i postanete snažniji. Što snažniji postajete, to više sporazuma možete raskinuti, sve dok ne dođe trenutak u kojem ćete se probiti do srži svih tih sporazuma.

Prodor u suštinu tih sporazuma ja nazivam putovanjem u pustinju. Kad krenete u pustinju suočavate se sa svojim demonima. Kad izađete iz pustinje, svi ti demoni postaju anđeli.

Vježbanje tih četiriju novih sporazuma veliki je čin moći. Rastvaranje čarolije crne magije u vašem umu zahtijeva veliku osobnu moć. Svaki put kad raskinete jedan sporazum dobivate dodatnu moć. Počnite raskidati sporazume koji su vrlo mali i zahtijevaju manje moći. Kad raskinete te manje sporazume, vaša će se osobna moć povećavati, sve dok ne dosegnete točku na kojoj se konačno možete suočiti s velikim demonima svoga uma.

Na primjer, djevojčica kojoj je majka rekla neka ne pjeva sada ima dvadeset godina i još uvijek ne pjeva. Jedan od načina na koji može prerasti uvjerenje da nema lijep glas je ovaj: »Dobro, pokušat ću nešto otpjevati, čak ako i ne pjevam lijepo.« Tada se može pretvarati da joj netko plješće i govori joj: »O! Ovo je bilo prekrasno.« To može slomiti mali, sitan djelić sporazuma, ali sam će sporazum i dalje biti prisutan. Međutim, sada djevojka ima malo više snage i hrabrosti da pokuša iznova i iznova, sve dok konačno ne raskine sporazum. To je jedan od načina na koji možemo izaći iz sna pakla. Ali za svaki sporazum koji vam nanosi patnju, a kojeg raskinete, potrebno je da nadomjestite novim sporazumom koji će biti izvor radosti. To će spriječiti povratak starog sporazuma. Ako isto mjesto ispunite novim sporazumom, tada će stari sporazum zauvijek nestati, a na njegovom je mjestu novi sporazum.

U našem umu postoje mnoga stroga uvjerenja zbog kojih se čini da taj proces neće uspjeti. Zbog toga je potrebno da se krećete korak po korak, da budete strpljivi sa sobom, jer to je spor proces. Način na koji sada živite posljedica je mnogih godina pripitomljavanja. Ne možete očekivati da posljedice pripitomljavanja razorite u jednome danu. Raskidanje sporazuma vrlo

je teško, jer mi snagu svoje riječi (a to je snaga naše volje), stavljamo u svaki sporazum kojega smo stvorili.

Da bismo promijenili neki sporazum potrebna nam je ista količina snage. Ne možemo sporazum mijenjati s manje snage od one koju smo upotrijebili da bismo ga stvorili, a gotovo je sva naša osobna moć uložena u održavanje sporazuma koje smo sklopili sa samima sobom. To je stoga što su naši sporazumi zapravo nalik snažnoj ovisnosti. Ovisni smo o načinu na koji postojimo. Ovisni smo o bijesu, ljubomori i samosažaljenju. Ovisni smo o uvjerenjima koja nam kažu: »Nisam dovoljno dobar, nisam dovoljno inteligentan. Zašto bih se uopće i trudio? To će učiniti drugi ljudi jer su bolji od mene.«

Svi su ti stari sporazumi koji vladaju našim snom života, posljedica njihovog neprestanog ponavljanja. Stoga, da biste usvojili Četiri sporazuma, morate pokrenuti proces ponavljanja. Provođenjem tih četiriju novih sporazuma u svome životu postižete da ono najbolje u vama postaje još bolje. Ponavljanje je majka znanja.

DISCIPLINA RATNIKA: NADZIRANJE SVOGA VLASTITOGA PONAŠANJA

Zamislite da se rano jednoga jutra probudite preplavljeni energijom. Dobro se osjećate. Sretni ste i imate energije u obilju pomoću koje se možete suočiti s tim danom. Tada za vrijeme doručka izbija teška svađa s vašim supružnikom, i iz vas provali bujica osjećaja. Razljutite se, i u osjećaju bijesa potrošite velik dio osobne moći. Nakon svađe se osjećate iscrpljeni, i jedino što želite je rasplakati se. Zapravo, toliko ste umorni da odete u svoju sobu, srušite se na krevet i pokušavate se oporaviti. Dan provedete obuzeti osjećajima. Nemate energije, i od svega želite dići ruke.

Svakoga se dana budimo s određenom količinom mentalne, osjećajne i fizičke energije koju tijekom dana potrošimo. Ako svojim osjećajima dozvolimo da iscrpljuju našu energiju, više nemamo dovoljno energije da bismo mijenjali svoj život ili nešto pružali drugima.

Način na koji sagledavate svijet ovisi o onome što osjećate. Kad ste ljutiti, sve oko vas djeluje vam pogrešno, ništa nije na svom mjestu. Krivite sve, uključujući i vrijeme; bila kiša ili sunce, ništa vam ne može udovoljiti. Kad ste tužni, sve je oko vas tužno i sve vas može rasplakati. Pogledate stabla i osjećate tugu; ugledate kišu i sve vam je tužno. Možda se osjećate ranjivima i imate potrebu da se zaštitite, jer ne znate u kojem će vas trenutku netko napasti. Ne vjerujete nikome i ničemu oko sebe. To je zbog toga što svijet promatrate očima straha!

Zamislite da je ljudski um isti kao i vaša koža. Zdravu kožu možete dotaknuti, i to je prekrasan osjećaj. Vaša je koža stvorena da bi osjećala, i tako je osjećaj dodira prekrasan. Sada zamislite da imate ranu i da je koža porezana i zaražena. Ako dotaknete zaraženu kožu, boljet će vas, tako da ćete je pokušati prekriti i zaštititi. Nećete uživati u tom dodiru, jer izaziva bol.

Sada zamislite da svi ljudi imaju bolesnu kožu. Nitko ne može dodirnuti onoga drugoga, jer će izazvati bol. Svi imaju rane na koži, tako da je zaražena koža nešto normalno, i bol se smatra normalnom; vjerujemo da tako i treba biti.

Možete li zamisliti kako bismo se ponašali prema drugima kad bi svi ljudi na svijetu imali tu bolest kože? Naravno da bismo se izuzetno rijetko grlili, jer bi to previše boljelo. Tako da bismo se međusobno morali udaljiti.

Ljudski um odgovara upravo ovom opisu bolesne kože. Svaki čovjek ima osjećajno tijelo u potpunosti prekriveno zaraženim ranama. Svaka je rana zaražena osjećajnim otrovom - otrovom sviju osjećaja zbog kojih patimo, kao što su mržnja, bijes, zavist i tuga. Nepravedni čin otvara ranu u umu i zbog pojmova i uvjerenja koje imamo o nepravdi i onome što je pošteno, mi uzvraćamo emocionalnim otrovom. Um je tako ranjen i prepun otrova zbog procesa pripitomljavanja, da svi misle kako je ranjeni um sasvim normalna stvar. To se smatra normalnim, ali mogu vam reći da uopće nije tako.

Naš san Planete krivo djeluje, a ljudi su mentalno bolesni od bolesti zvane strah. Pokazatelji bolesti su osjećaji od kojih ljudi pate: bijes, mržnja, tuga, zavist i izdaja. Kad je strah prevelik, um koji razmišlja počinje griješiti, i to nazivamo mentalnom bolešću. Psihotečno se ponašanje javlja kad je um tako uplašen, a rane tako bolne, da se najboljim rješenjem čini prekid s vanjskim svijetom.

Ako stanje svoga uma možemo shvatiti kao bolest, shvaćamo da postoji i lijek. Više ne moramo patiti. Ponajprije nam je potrebna istina da bismo otvorili osjećajne rane, izvadili otrov i potpuno iscijelili rane. Kako to radimo? Moramo oprostiti onima za koje osjećamo da su nam zgriješili, ne stoga što zaslužuju da im se oprost, nego stoga što mi sebe volimo tako mnogo da više ne želimo plaćati zbog nepravde.

Opraštanje je jedini izlaz iz pakla. Možemo odabrati da oprostimo stoga što suosjećamo sa sobom. Možemo otpustiti mržnju i objaviti: »Sada je dosta! Više neću biti veliki sudac koji radi na svoju štetu. Više neću samoga sebe napadati i mučiti. Više neću biti žrtva.«

Ponajprije je potrebno da oprostimo svojim roditeljima, braći, sestrama, prijateljima i Bogu. Kad jednom oprostite Bogu, napokon možete oprostiti i samima sebi. Kad jednom oprostite sebi, prestaje i vaše odbacivanje samoga sebe. Počinje samoprihvatanje, a ljubav će prema samome sebi narasti tako snažno da ćete napokon prihvatiti sebe upravo takvima kakvi jeste. To je početak slobodnoga čovjeka. Ključ je opraštanje.

Znat ćete da ste nekome oprostili kad ga vidite i shvatite da više nema nikakve osjećajne reakcije. Čut ćete ime te osobe i neće se javiti nikakva osjećajna reakcija. Kad netko dotakne ono što je nekada bila rana, a vi više ne osjećate bol, znajte da ste uistinu oprostili.

Istina je kao kirurški nož. Istina je bolna, jer da bismo se mogli iscijeliti otvara sve rane koje su prekrivene lažima. Te su laži ono što nazivamo sustavom nijekanja. Dobro je da posjedujemo sustav nijekanja, jer nam dopušta da prekrijemo svoje rane i dalje djelujemo. Ali kad više nemamo nikakvih povreda niti bilo kakvoga otrova, više ne moramo lagati. Sustav nijekanja nije nam više potreban, jer zdrav um, kao i zdravu kožu, možemo dotaknuti a da nas ne zaboli. Umu je dodir ugodan kad je čist.

Nevolja je većine ljudi u tome što gube nadzor nad svojim osjećajima. Tada osjećaji upravljaju ponašanjem ljudi, a nisu ljudi oni koji upravljaju osjećajima. Kad izgubimo nadzor, kažemo stvari koje ne želimo kazati, i činimo ono što ne želimo učiniti. Stoga je tako važno da naša riječ bude besprijekorna, i da postanemo duhovni ratnici. Moramo naučiti nadzirati svoje

osjećaje, tako da imamo dovoljno osobne snage da promijenimo svoje sporazume utemeljene na strahu, da pobjegnemo iz pakla i stvorimo svoj vlastiti, osobni raj.

Kako se postaje ratnikom? Postoje određene osobine ratnika koje su gotovo iste širom svijeta. Ratnik je svjestan. To je jako važno. Mi smo svjesni da smo u ratu, a u ratu je našem umu potrebna disciplina. Ne disciplina vojnika, nego disciplina ratnika. Ne disciplina izvana, koja nam govori što trebamo uraditi, a što ne smijemo, nego disciplina da budemo mi sami, što god se događalo.

Ratnik upravlja. Ne upravlja drugim ljudskim bićem, nego svojim vlastitim osjećajima, svojim vlastitim ja. Upravo onda kad izgubimo nadzor počnemo susprezati osjećaje, a ne susprežemo ih dok njima upravljamo. Velika je razlika između ratnika i žrtve u tome što žrtva potiskuje, a ratnik se suzdržava. Suzdržavanje nije isto što i potiskivanje. Suzdržavanje znači zadržati osjećaje i izraziti ih u pravom trenutku, ni prije ni kasnije. Zbog toga su ratnici besprijekorni. U potpunosti vladaju svojim vlastitim osjećajima, pa stoga i svojim vlastitim ponašanjem.

INICIJACIJA SMRTI: PRIGRLITE ANĐELA SMRTI

Konačni način na koji možemo postići osobnu slobodu je taj da se pripremimo za inicijaciju smrti, da samu smrt prihvatimo kao svoga učitelja. Anđeo smrti može nas naučiti kako da istinski budemo živi. Postajemo svjesni da u bilo kojem trenutku možemo umrijeti; samo u sadašnjosti možemo biti živi. Istina je da ne znamo hoćemo li sutra umrijeti. Tko to zna? Zamišljamo da nas u budućnosti čeka još mnogo godina. Ali, je li tako?

Ako odemo u bolnicu i liječnici nam kažu da nam preostaje samo tjedan dana života, što ćemo učiniti? Kao što smo prije rekli, imamo dva izbora. Jedna je mogućnost da patimo zbog toga što ćemo umrijeti, i da svima objavimo: »Jadan ja, umrijet ću«, i da doista napravimo pravu predstavu. Druga je mogućnost da svaki trenutak iskoristimo kako bismo bili sretni, kako bismo radili ono u čemu doista uživamo. Ako nam preostaje samo tjedan dana života, uživajmo. Budimo živi. Možemo reći: »Sada ću biti ja sam. Više neću živjeti pokušavajući ugoditi drugim ljudima. Više se neću plašiti onoga što misle o meni. Zar trebam razmišljati o tome što drugi misle, ako ću za tjedan dana umrijeti? Bit ću ja sam.«

Anđeo smrti može nas naučiti da svaki dan živimo kao da nam je posljednji, kao da nema sutrašnjice. Svaki dan počinjemo riječima: »Budam sam i vidim Sunce. Suncu ću pružiti svoju zahvalnost, bit ću zahvalan svemu i svakome stoga što sam još uvijek živ. Imam još jedan dan da budem ja sam.«

Na takav način ja shvaćam život, tako me je naučio Anđeo smrti - da budem u potpunosti otvoren, da znam kako se ničega ne trebam bojati. I naravno da ću prema ljudima koje volim postupati s ljubavlju, jer to bi mogao biti posljednji dan u kojem im mogu reći koliko ih volim. »Ne znam hoću li te ikada više vidjeti, stoga se ne želim svađati s tobom.«

A što ako se posvađam s vama i izgovorim vam sav onaj osjećajni otrov kojeg sam spremio za vas, a vi sutra umrete? Oho! O, moj Bože, sudac će me uhvatiti i osjećat ću se jako krivim zbog svega što sam vam rekao. Čak ću se osjećati krivim zbog toga što vam nisam rekao koliko vas volim. Ljubav koja me usređuje jest ljubav koju mogu podijeliti s vama. Zašto mi je potrebno nijekati da vas volim? Nije važno volite li i vi mene zauzvat. Ja mogu sutra umrijeti,

ili vi možete sutra umrijeti. Ono što me sada usređuje je mogućnost da vam kažem koliko vas volim.

Svoj život možete živjeti na ovaj način. Ako tako živite pripremate se za inicijaciju smrti. U inicijaciji smrti zauvijek će umrijeti stari san kojega nosite u svome umu. Da, sjećat ćete se nametnika - suca, žrtve i onoga u što ste vjerovali - ali će nametnik biti mrtav.

Eto, to će umrijeti u inicijaciji smrti - nametnik. Nije se lako prepustiti inicijaciji smrti, jer će se sudac i žrtva boriti svim snagama. Oni ne žele umrijeti. A ako osjećamo da ćemo umrijeti, u tom se slučaju i sami plašimo smrti.

Kad živimo u snu Planete, to je kao da smo mrtvi. Tko god preživi inicijaciju smrti, on će primiti izuzetan dar: uskrsnuće. Primiti uskrsnuće znači uskrsnuti iz mrtvih, biti živ, ponovo biti slobodan. Uskrsnuti znači biti poput djeteta - divlji i slobodan, ali s jednom razlikom. Razlika je u tome što umjesto nevinosti imamo slobodu i mudrost. U stanju smo raskinuti s našim pripitomljavanjem, ponovo postati slobodni, i iscijeliti svoj um. Predajemo se Anđelu smrti, znajući da će umrijeti nametnik, a da ćemo mi i dalje živjeti zdravoga uma i savršenoga razuma. Tada ćemo biti slobodni iskoristiti svoj vlastiti um i upravljati svojim životom.

Tome nas na toltečki način uči Anđeo smrti. Anđeo smrti nam prilazi i kaže: »Vidiš da je sve što ovdje postoji moje; nije tvoje. Tvoja kuća, tvoj supružnik, tvoja djeca, tvoj automobil, tvoja karijera, tvoj novac - sve je moje i ja ti to mogu oduzeti kad god poželim, ali za sada se time možeš koristiti.«

Ako se predamo Anđelu smrti bit ćemo zauvijek sretni. Zašto? Stoga što Anđeo smrti odnosi prošlost kako bi se život mogao nastavljati. Za svaki trenutak koji je prošao, Anđeo smrti uzima jedan dio, dio koji je mrtav, a mi živimo u sadašnjosti. Nametnik želi da prošlost nosimo sa sobom, i zato nam je tako teško da budemo živi. Kad pokušavamo živjeti u prošlosti, kako možemo uživati u sadašnjosti? Kad sanjamo o budućnosti, zašto moramo nositi teret prošlosti? Kad ćemo živjeti u sadašnjem trenutku? Tome nas podučava Anđeo smrti.

NOVI SAN

Raj na Zemlji

ŽELIM DA ZABORAVITE SVE ŠTO STE NAUČILI U SVOME ŽIVOTU. Ovo je početak novog razumijevanja, novoga sna.

San kojega živite vaša je tvorevina. To je vaša zamjedba stvarnosti koju u bilo kojem trenutku možete promijeniti. Imate moć stvoriti pakao, a imate moć stvoriti i raj. Zašto ne biste sanjali drukčiji san? Zašto ne biste upotrijebili svoj um, svoju maštu i svoje osjećaje da biste sanjali raj?

Samo upotrijebite svoju maštu i dogodit će se nešto nevjerojatno. Zamislite da, kad god to odaberete, imate sposobnost svijet sagledati različitim očima. Svaki put kad otvorite oči, svijet oko sebe promatrate na različit način.

Sada sklopite oči, a zatim ih otvorite i pogledajte oko sebe.

Ono što ćete ugledati je ljubav koja izranja iz drveća, ljubav koja se spušta s neba, ljubav koja izvire iz svjetlosti. Uočit ćete ljubav posvuda oko sebe. To je stanje blaženstva. Ljubav pronalazite u svemu, uključujući sebe i druge ljude. Čak i kad su ljudi tužni ili ljutiti, iza tih osjećaja možete vidjeti da ujedno šalju i ljubav.

Koristeći svoju maštu i svoje nove oči kojima promatrate, želim da vidite sebe kako živite novim životom, novim snom, životom u kojem ne morate opravdavati svoje postojanje i u kojem ste slobodni biti ono što doista jeste.

Zamislite da imate dozvolu biti sretni i zaista uživati u svome životu. Vaš je život oslobođen sukoba sa samima sobom i s drugima.

Zamislite da svoj život živite ne plašeći se izražavati svoje snove. Vi znate što želite, a što ne želite, i kad to želite. Slobodni ste promijeniti svoj život da bude onakav kakvog doista želite. Ne plašite se zatražiti ono što vam je potrebno, niti reći: »Da« ili »Ne«, bilo kome ili bilo čemu.

Zamislite da svoj život živite ne plašeći se prosuđivanja drugih ljudi. Svojim ponašanjem više ne upravljate prema onome što bi drugi mogli pomisliti o vama. Više niste odgovorni ni za čije mišljenje. Nemate potrebu bilo kim upravljati, a isto tako nitko ne smije upravljati vašim životom.

Zamislite da svoj život živite ne prosuđujući druge ljude. Lako možete oprostiti drugima i otpustiti bilo kakvu prosudbu koju ste stvorili. Nemate potrebu biti u pravu, kao ni potrebu da bilo tko drugi bude u krivu. Poštujete sebe i svakoga drugoga, a oni zauzvrat poštuju vas.

Zamislite da živite bez straha od ljubavi i bez straha da vas nitko neće voljeti. Više se ne plašite da će vas netko odbaciti, a nemate ni potrebu da vas prihvaćaju. Možete reći: »Volim te«, bez stida ili opravdavanja. Svijetom možete hodati potpuno otvorena srca, bez straha da će vas netko povrijediti.

Zamislite da svoj vijek proživite ne plašeći se riskirati i istraživati život. Ne plašite se da ćete bilo što izgubiti. Ne plašite se biti živi u svijetu, a ne plašite se ni umrijeti.

Zamislite da se volite upravo takvi kakvi jeste. Volite svoje tijelo upravo takvo kakvo je, i volite svoje osjećaje upravo takve kakvi jesu. Znae da ste savršeni upravo kao što i jeste.

Zatražio sam od vas da sve to zamislite stoga što je sve to moguće! Možete živjeti u stanju milosti, u stanju blaženstva, u snu raja. Ali da biste iskusili taj san, ponajprije morate razumjeti što on jest.

Samo vas ljubav može dovesti u stanje blaženstva. Biti blažen nalikuje zaljubljenosti. Zaljubljenost nalikuje blaženstvu. Lebdite u oblacima. Kamo god pošli zamjećujete ljubav. Sasvim je moguće cijelo vrijeme živjeti na ovaj način. Moguće je, jer su i drugi to već doživjeli, a oni se ne razlikuju od vas. Žive u blaženstvu jer su promijenili svoje sporazume i sanjaju različit san.

Kad jednom osjetite što to znači živjeti u stanju blaženstva, svidjet će vam se. Shvatit ćete da je raj na Zemlji istina - da raj doista postoji. Kad jednom spoznate da raj postoji, kad jednom shvatite da je moguće u njemu živjeti, samo je do vas da naćinite napor i ostvarite taj san. Prije dvije tisuće godina Isus nam je govorio o kraljevstvu nebeskom, o kraljevstvu ljubavi, ali jedva da je itko bio spreman to ćuti. Govorili su: »O ćemu to prićaš? Moje je srce prazno, ja ne osjećam ljubav o kojoj ti govoriš; ne osjećam tvoj mir.« Vi to ne morate učiniti. Samo zamislite da je njegova poruka ljubavi moguća i spoznat ćete da pripada vama.

Svijet je prekrasan i lijep. Život može biti jako jednostavan kad je ljubav naš način života. Nепrestano možete biti ispunjeni ljubavlju. To je vaš odabir. Možda nemate razloga voljeti, ali možete voljeti stoga što vas ljubav usrećuje. Ljubav na djelu pruža vam samo radost. Ljubav će vam podariti unutrašnji mir. Promijenit će vaše shvaćanje svega.

Sve možete sagledavati očima ljubavi. Možete biti svjesni da je ljubav posvuda oko vas. Kad živite na takav način, u vašem umu više nema magle. Mitote je zauvijek nestala. Za tim su ljudi stoljećima tragali. Tisućama godina tragali su za srećom. Sreća je izgubljeni raj. Ljudi su tako teško radili da bi dosegli ovu točku, a to je dio evolucije uma. To je budućnost ćovječanstva.

Ovakav je način života moguć, i nalazi se u vašim rukama. Mojsije ga je nazvao Obećanom zemljom, Buddha nirvanom, Isus rajem, a Tolteci ga nazivaju Novim snom. Na nesreću, vaš je identitet izmiješan sa snom Planete. Sva su vaša uvjerenja i sporazumi ovijeni maglom. Vi osjećate nazoćnost nametnika i vjerujete da ste vi taj nametnik. To vam otežava otpušćanje - oslobađanje nametnika i stvaranje prostora u kojem možete iskusiti ljubav. Vezani ste za suca, vezani za žrtvu. Zbog patnje se osjećate sigurnima, jer je tako dobro poznajete.

Ali zapravo ne postoji nikakav razlog patnji. Jedini razlog zbog kojega patite je taj što ste odabrali patiti. Ako promotrite svoj život, pronaći ćete mnogo izgovora za patnju, ali dobar razlog zbog kojega biste trebali patiti ne postoji. Isto vrijedi i za sreću. Jedini razlog zbog kojega ste sretni jest taj što ste odabrali biti sretni. Sreća je izbor, a isto je tako izbor i patnja.

Možda ne možemo pobjeći od ljudske sudbine, ali imamo izbora svoju sudbinu proživljavati kroz patnju, ili svoju sudbinu proživljavati kroz uživanje. Patiti ili ljubiti i biti sretan. Živjeti u paklu ili živjeti u raj. Ja sam odabrao živjeti u raj. A vi?

Molitve

MOLIM VAS DA ODVOJITE TRENUTAK KAKO BISTE SKLOPILI oči, otvorili srce, i osjetili sveukupnu ljubav koja izvire iz vašega srca.

Želim da se u svome umu i u svome srcu pridružite mojim riječima, da osjetite vrlo snažnu povezanost ljubavi. Zajedno ćemo izgovoriti posebnu molitvu kako bismo iskusili zajedništvo s našim Stvoriteljem.

Usredotočite se na svoja pluća, kao da samo vaša pluća postoje. Osjetite zadovoljstvo kad vam se pluća šire da bi ispunila najveću potrebu ljudskoga tijela - potrebu za disanjem.

Duboko udahnite i osjetite kako zrak ispunjava vaša pluća. Osjetite da taj zrak nije ništa drugo nego ljubav. Uočite povezanost između zraka i pluća, povezanost ljubavi. Proširite pluća zrakom sve dok vaše tijelo ne osjeti potrebu da izdahne taj zrak. A tada izdahnite, i opet osjetite zadovoljstvo. Jer kad god ispunimo bilo koju potrebu ljudskoga tijela, to nam daje osjećaj zadovoljstva. Disanje nam pruža veliko zadovoljstvo. Već i samo to što dišemo dovoljno je da bismo uvijek bili sretni, uživali život. Dovoljno je samo biti živ. Osjetite zadovoljstvo što ste živi, zadovoljstvo osjećaja ljubavi...

MOLITVA ZA SLOBODU

Danas Te, Stvoritelju Svemira, molimo da nam dođeš i podijeliš s nama snažno zajedništvo ljubavi. Znamo da je pravo Tvoje ime ljubav, da zajedništvo s Tobom znači dijeliti Tvoju vibraciju, tvoju frekvenciju, jer Ti si jedino što u Svemiru postoji.

Pomozi nam danas da budemo nalik Tebi, da ljubimo život, da budemo život, da budemo ljubav. Pomozi nam da volimo kako Ti voliš, bez uvjeta, bez očekivanja, bez obaveza, bez bilo kakvih prosudbi. Pomozi nam da ljubimo i prihvaćamo sebe bez ikakvih prosudbi, jer kad sebe prosuđujemo, pronalazimo krivicu i potrebno nam je da budemo kažnjeni.

Pomozi nam da sve što si Ti stvorio bezuvjetno volimo, osobito druga ljudska bića, osobito one koji žive pored nas - sve naše rođake i ljude koje se trudimo voljeti. Jer kad odbacujemo njih, mi odbacujemo sebe, a kad odbacujemo sebe, mi odbacujemo Tebe.

Pomozi nam da druge volimo onakve kakvi su, bezuvjetno. Pomozi nam da ih prihvaćamo takve kakvi su, bez prosudbi, jer kad prosuđujemo njih, pronalazimo im krivicu, okrivljujemo ih, i imamo ih potrebu kazniti.

Očisti danas naša srca od bilo kakvog emocionalnog otrova, oslobodi naše misli od bilo kakvih prosuđivanja, tako da živimo u potpunom smirenju i potpunoj ljubavi.

Danas je vrlo osobit dan. Danas ponovo otvaramo naša srca ljubavi, tako da bez straha onome drugome možemo reći: »Volim te«, i da to doista mislimo. Danas se nudimo Tebi. Dođi k nama, upotrijebi naše glasove, upotrijebi naše oči, upotrijebi naše ruke, upotrijebi naša srca da bismo se u zajedništvu ljubavi združili sa svima. Danas nam, Stvoritelju, pomozi da budemo upravo nalik Tebi. Hvala Ti za sve što danas primamo, osobito za slobodu da budemo tko doista jesmo. Amen.

MOLITVA ZA LJUBAV

Prekrasan ćemo san zajedno podijeliti - san kojeg ćete uvijek voljeti. U ovome snu vi se nalazite usred prekrasnoga, toploga i sunčanoga dana. Osluškujete ptice, vjetar i rječicu. Hodate prema rijeci. Na obali rijeke sjedi starac i meditira, a vi zamjećujete da se iz njegove glave izvire prekrasna svjetlost različitih boja. Pokušavate mu ne smetati, ali on primijeti vašu nazočnost i otvori oči. Oči su mu prepune ljubavi; osmjehuje se. Pitate ga kako može zračiti to prekrasno svjetlo. Pitate ga može li vas naučiti da i vi činite to što on čini. On odgovara da je prije mnogo, mnogo godina i sam to isto pitanje postavio svome učitelju.

Starac vam počinje pričati svoju priču: »Moj je učitelj otvorio svoja prsa i izvadio srce, i iz svoga je srca izvadio prekrasan plamen. Tada je otvorio moja prsa i moje srce, i taj mali plamičak stavio unutra. Vratio je moje srce natrag u prsa, i tek što je to učinio, osjetih snažnu ljubav, jer je plamen kojega je umetnuo u moje srce bila njegova vlastita ljubav.

Taj je plamen plamtio u mom srcu i postao velika, ogromna vatra - vatra koja ne sagorijeva, nego pročišćuje sve čega se dotakne. I ta je vatra dotakla svaku pojedinu stanicu moga tijela, pa su mi stanice moga tijela uzvratile ljubav. Postadoh jedno s mojim tijelom, ali je moja ljubav sve više rasla. Ta je vatra dotakla svaki osjećaj moga uma, i svi se osjećaji preobraziše u snažnu i duboku ljubav. I volio sam samoga sebe, potpuno i bezuvjetno.

Ali je vatra i dalje plamsala i pojavila se potreba da svoju ljubav dijelim. Odlučih mali dio svoje ljubavi usaditi u svako stablo, pa mi stabla uzvraćahu ljubav, a ja postadoh jedno sa stablima, ali se moja ljubav nije zaustavljala, samo je rasla. Dio ljubavi stavio sam u svaki cvijet, u travu, u tlo, i svi mi uzvraćahu ljubav, i postajali smo jedno. A moja je ljubav sve više i više rasla, pa sam zavolio svaku životinju na svijetu. Na moju su ljubav odgovarali svojom ljubavlju, i postajali smo jedno. Ali je moja ljubav i dalje rasla.

Dio svoje ljubavi usadih u svaki kristal, u svaki kamen na tlu, u prašinu, metale, i svi mi uzvraćahu ljubav, i postadoh jedno sa Zemljom. A tada odlučih svoju ljubav staviti u vodu, u oceane, rijeke, kišu i snijeg. I oni mi ljubav uzvraćahu i mi postadosmo jedno. A moja je ljubav i dalje rasla i rasla. Odlučio sam od svoje ljubavi dati zraku, vjetru. Osjetio sam snažnu povezanost s tlom, s vjetrom, s oceanima, s prirodom, i moja je ljubav rasla i rasla.

Okrenuh glavu prema nebu, Suncu, zvijezdama, i djelić svoje ljubavi dadoh svakoj zvijezdi, Mjesecu, Suncu, i oni mi ljubav uzvratit će. I postadoh jedno s Mjesecom i Suncem i zvijezdama, a moja je ljubav rasla i rasla. I stavih djelić svoje ljubavi u svako ljudsko biće, i postadoh jedno sa sveukupnim čovječanstvom. Kamo god krenem, koga god susretnem, u njegovim očima vidim sebe, jer sam dio svega, jer ljubim.«

I tada starac otvori svoja prsa, izvadi svoje srce s tim prekrasnim plamenom, i stavi plamen u vaše srce. I sada ta ljubav raste unutar vas. Sada ste vi jedno s vjetrom, s vodom, sa zvijezdama, sa sveukupnom prirodom, sa svim životinjama, i sa svim ljudima. Osjećate toplinu i svjetlost koja izvire iz plamena u vašem srcu. Iz vaše glave izvire prekrasna raznobojna svjetlost. Vi zračite sjajem ljubavi i molite se:

»Hvala Ti, Stvoritelju Svemira, za dar života kojim si me nadario. Hvala Ti što si mi dao sve što mi je ikada bilo doista potrebno. Hvala Ti za mogućnost da iskusim ovo prekrasno tijelo i

ovaj predivan um. Hvala Ti što sa svom svojom ljubavlju, sa svojim čistim i neograničenim duhom, sa svojim toplim i blistavim svjetlom prebivaš u meni.

Hvala Ti što koristiš moje riječi, što koristiš moje oči, što koristiš moje srce kako bi, kamo god da krenem, širio svoju ljubav. Volim Te upravo takvog kakav jesi, i stoga što sam tvorevina Tvoja, volim sebe upravo takvoga kakav jesam. Pomozi mi da očuvam ljubav i mir svoga srca, i da ta ljubav postane nov način života, da u ljubavi mogu proživjeti ostali dio svoga života. Amen.